

Jurnal Israelian nr.86

31 decembrie 2023

Redactor - Adrian Grauenfels

Cea mai veche fabrică de armament din istorie a fost descoperită în Israel

Dovada certă că oamenii produceau arme standard și că făceau asta în cadrul unor producții în masă a venit în urma unei serii de descoperiri arheologice efectuate în două situri israeliene, cele de la En Esur și En Zippori. Este vorba despre două așezări neolitice, a căror vârstă a fost datată la 7.800, respectiv 6.500 de ani.

Arheologii care au condus campaniile de săpături din cele două așezări au identificat nu mai puțin de 424 de pietre folosite, în mod cert, ca proiectile de praștie. Ceea ce a frapat a fost faptul că absolut toate se încadrează într-un anumit tipar.

Mai exact, proiectilele sunt aproape identice și au dimensiuni de 52 milimetri lungime, 31 lățime, precum și o greutate medie de circa 60 de grame. Nu există nicio îndoială privind scopul lor, având în vedere forma aerodinamică creată artificial, susțin autorii studiului publicat în revista de specialitate [‘Atiqot](#).

Descoperirea este una deosebit de importantă, subliniază arheologii israelieni,

pentru că arată nu doar o trecere de la folosirea pietrelor de râu ca proiectile, la o producție în masă a unora care suferă intervenții antropice pentru a fi aduse la forma dorită.

De asemenea, faptul că pietrele în cauză a fost descoperite în grupuri de tip „ciorchine” sugerează că ele ar fi putut fi lansate mai multe deodată. De aici, deduc specialiștii, vorbim atât despre războaie organizate la acea vreme, cât și despre o inovație tehnologică, una capabilă să rupă rândurile inamice sub un val de astfel de proiectile.

La fel de interesant este faptul că ele au fost folosite pentru aproape un mileniu, apoi au dispărut brusc din izvoarele arheologice. Acest fapt poate fi tradus și printr-o reducere semnificativă a numărului conflictelor din zonă. Producția în masă a unor astfel de proiectile reappare tocmai în perioada elenistică, dar sub o formă sferică, și cu greutate care ajung și la 250 de grame.

Dimitrie Grama

...nu a-și fi vrut
sa ma trezesc
dimineța asta
sunt foarte dezamăgit!
tocmai visam o lume noua
o lume pe gustul meu....
trezirea mi-a furat visul
mi-a furat o lume întreaga!
....ma plimb îmbufnat
prin camera care acum
îmi pare straina.
prin geam văd un cer
cu norii lui plictisiți
văd o pasare călătoare...
pe strada văd
un autobuz galben
niște părinți nervoși
trăgând de mâna după ei
niște copii inconstienți

văd un muncitor oarecare
și o femeie care așteaptă ceva sau pe
cineva
așa cum doar femeile știu să aștepte....
îmi șterg fruntea și ochii...
ce vis ciudat mai e
și realitatea asta!

Lenny Ravich, un mesaj medical

Lista medicamentelor care nu sunt disponibile în farmacie:

1. Activitatea fizică este un medicament.
2. Rugăciunea este un medicament.
3. O dietă echilibrată este un medicament.
4. Râsul este un medicament.
5. O atitudine pozitivă este un medicament.
6. Somnul este un medicament.
7. Meditația este un medicament.
8. Iubirea este un medicament.
9. A fi iubit este un medicament.
10. Recunoștința este un medicament.
11. Renunțarea la resentimente, dușmănie și mânie este un leac.
12. Lectura și hrănirea sufletului cu spiritualitate este un medicament.
14. Conversațiile cu cei dragi sunt un medicament.
15. O îmbrățișare este medicament.
16. Gândirea pozitivă și gândirea corectă sunt medicamente.
17. Excursiile și plimbările în natură sunt medicamente.

18. Prietenii buni sunt medicamente.

19. Să ne iertăm pe noi înșine și să-i iertăm pe ceilalți sunt medicamente.

20. Cântatul și dansul sunt medicamente. Dacă folosim aceste "medicamente" suficient de mult, probabil că nu vom mai avea nevoie de farmacie

Baruch Elron

Arie Lamdan

Jazz & Etnic

Isfar Rzayev-Sarabski

Isfar Sarabski

(Azerbaidjan: 2 noiembrie 1989, Baku, Azerbaidjan) este un pianist și compozitor azer, câștigător al Concursului de pian solo al Festivalului de jazz de la Montreux în 2009, Artist de onoare al Azerbaidjanului (2010) și laureat al Premiului de Stat Zirva (2010). Este strănepotul lui Huseyngulu Sarabski, celebru cântăreț de operă și actor azer și unul dintre fondatorii operei în lumea islamică.

<https://www.youtube.com/watch?v=10pF4Uqm4o>

https://youtu.be/dM_G13wQ3AQ?t=2

<https://www.youtube.com/watch?v=UXiqcHVIjKw>

Isfar Sarabski este un pianist din Baku, capitala Azerbaidjanului. Țara cu vecinii săi Turcia, Rusia și Iran a fost mereu expusă la influențe culturale foarte diferite. Tradiția azeră a muzicii mugham se situează între muzica persană și cea arabă.

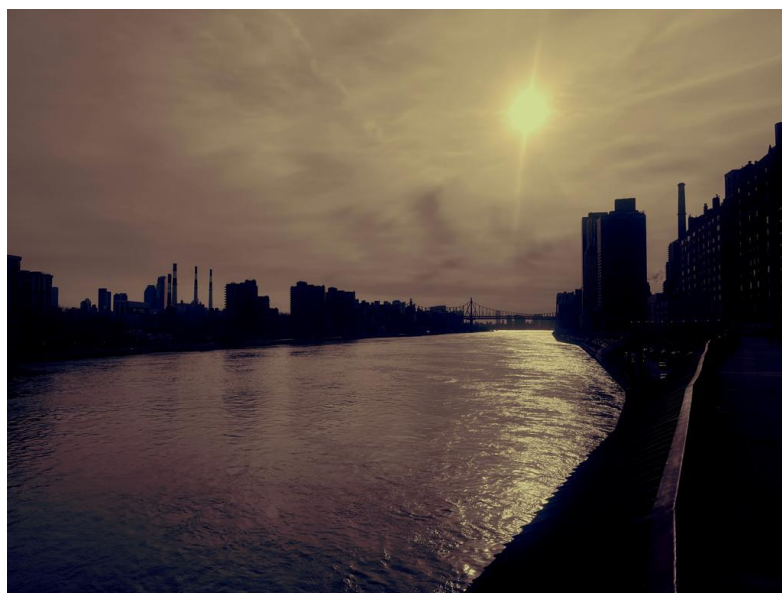
Sarabski, născut în 1989, se înclină în fața acestui fapt adăugând lăuta cu gât lung Tar la strălucitorul său trio de jazz. Sarabski a studiat la Baku și Boston, în 2009 a câștigat concursul de pian solo al Festivalului de Jazz de la Montreux - la vârsta de 19 ani și a cântat pe aproape toate scenele principale din întreaga lume.

De atunci s-a transformat într-un fel de Brad Mehldau eurasiatic - un pianist care lasă gurile deschise și publicul răcnind de entuziasm atunci când cântă. Sarabski este capabil să cânte cu ușurință Ceaikovski și Coltrane, pentru ca apoi să cadă fără probleme într-un blues puternic. Exigent și serios, dar și grozav și antrenant. Isfar Sarabski cântă cu puterea lui GoGo

Penguin și cu virtuozitatea clasică a lui Lang Lang.

Max Tzinman – NY

AI. CISTELECAN

Poezia inter arme

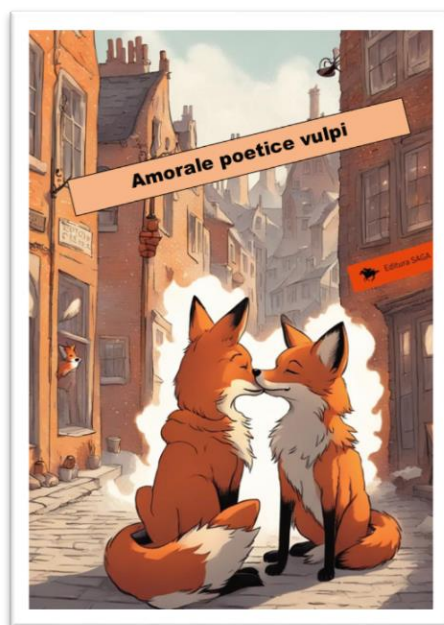

Din Expres cultural numărul 11

Sînt locuri în care istoria e coșmar curat. Poate niciunde ca-n Orientul Apropiat. La ce se întîmplă acum acolo dă un răspuns și poezia. Dă, cu siguranță, mai multe răspunsuri, dar cel la care mă refer e florilegiul în ediție e-book scos de Editura Saga – *Amorale poetice vulpi*, ilustrat cu cîteva din lucrările lui Beatrice Bernath. Nu sînt decît șase poeți, fiecare cu cîte o mîină de poeme, strînse de **Adrian Grauenfels** (Adrian Grauenfels e un fel de instituție de cultură românească în Israel, pîrînd mai activ și decît Centrul nostru cultural de acolo). Sînt formule poetice diferențiate cu personalitate, deși toate se trag dintr-un fond comun de traume și din aceeași tragedie deopotrivă istorică și cotidiană (chiar și cele care-s doar de coloratură, cum sînt cele ale lui Marcel Lupu, versuri mai degrabă decît poeme). Deschiderea o face **Yehuda Amihai**, în traducerea lui Iris Dan, cu un mic mînunchi de poeme care definesc identitatea israeliană și destinul israelian. Sînt poeme în care e concentrată toată istoria de surghiunuri și de morți, ca și cum n-ar exista o altă materie pentru istorie. Dar în mijlocul acestei istorii a morții

”Am pe masă o piatră pe care e scris cuvîntul Amin, o frîntură triumfiulară de piatră dintr-un cimitir evreiesc distrus cu multe generații în urmă.

Celelalte frînturi, sute și sute, au fost risipite de-a valma și pe toate le cuprinde o jale nespūsă, un dor fără

sfirșit:
prenumele e în căutarea numelui de familie,
data morții caută locul nașterii
răposatului, numele fiului vrea să găsească
numele tată-lui” etc.

(*Piatra pe care scrie Amin*) rămîne piatra unghiulară a memoriei, stabilității și duratei, așezată în mijlocul apocalipsei oamenilor și lucrurilor deopotrivă. Sînt poeme de reculegere și sublimare a suferinței, transpuse într-un fel de reportaj reflexiv, dar și poeme de imediată actualitate în care soarta lumii pare abandonată:

”sunt zile care-s toate alibi:
n-am văzut, n-am auzit,
Am auzit doar o explozie la distanță și am luat-o la fugă, am văzut fum, dar citeam ziarul.
Am fost altundeva. Nu l-am văzut pe Dumnezeu. Am martori.
Iar Dumnezeu Ierusalimului e Dumnezeu eternului alibi.
N-a fost n-a văzut n-a auzit a fost alt-undeva.
A fost Undeva. A fost Altul.” (*Sunt zile*).

Nu sînt decît patru poeme de la Yehuda Amihai, din păcate, dar de o pregnantă aproape materială. Cu și mai puține – doar trei – poeme e prezent Adrian Grauenfels, poeme mult mai implicate în actualitatea imediată și

raportînd parcă din mijlocul ei.
Cotidianitatea e la el un pur spectacol
apocaliptic și secvența transcrisă se sufocă
în atrocitateazilei:

”ce dimineață am...
cafea cu Elsa cea din belarus
un sat uitat lîngă alt sat
fără biserică de plumb
fără pistol de pus pe masă
lîngă paharul plin cu sînge de copil
stătea chircit bătrînul rabin
citind din cartea ciuruită de cuțit” etc.
(Amalek).

Viziunea e îmbibată de prezența morții și
metaforele sînt toate violent funebre și
funeste. Inclusiv cea a păcii visate:

”Tată și ea Pacea
va veni ca un împărat mort
pusă pe catafalcul de tun,
rugină și lacrimi” etc. (Pacea).

Cu o scriitură mai nonșalantă, doar vag
ceremonialică și tot pe atît de vag
arțăgoasă, Adrian Grauenfels deploră și
denunță cu acută participare.

Faima de artist plastic a lui **Beatrice
Bernath** – care susține în sintonie cu
poemele toată partitura ilustrativă – e
probabil mult mai atestată decît cea de
poet, dar cele șase poeme inserate aici
o justifică îndeajuns și pe cea din urmă.
Peisajul existențial e și la ea desfigurată de
atrocități și transformat într-un cîmp
experimental al morții și panicii:

“Octombrie cald umed
aer opac
cer plumburiu mult prea aproape
avioane de luptă trec ca prin mine
trecutul urlă:
ieri e azi”” etc.
(A doua zi. 7 octombrie 23).

Mai aproape de scriitura de notații și de
colorația exasperată și sarcastică, poezia
Beatricei Bernath e un jurnal de stări
agonice și de răfuieli cu răul. Notațiile
devin crude la modul expresionist
("Corb gras și lucios (ca un clișeu)

croncăne negru pe o aripă dislocată
cu viață proprie
mai pîlpîie.
ah ce festin!
ah ce viață”)
iar instituțiile salvatoare trag un pui de
somm în vreme ce coșmarul se desfășoară
frenetic:

”și îngerii dau din cap plictisiți
mormăind:
perpetuum mobile...
noi vom trage
un pui de somm acum” etc.
(Cuvinte cu păsări).
E un fond de profundă decepție față de
întreaga umanitate din care Beatrice
extrage un ethos al revoltei și durerii, dar și
al compasiunii și solidarității, pe care-l
rostește aspru și răspicat.

Jeffrey Bean și Eve L. Ewing întregesc,
fiecare cu cîte un poem, micul mănunchi,
la capătul căruia Eve strigă disperată:

”Nu sîntem morți!
Nu sîntem morți!
Nu încă...”
Nu e obligatoriu ca inter arme muzele să
tacă. Dimpotrivă.

BB-Desen recent

Am visat - Liviu Baitel

Am visat că mă întorceam de foarte departe
Eliberat de timpul asupritor și de moarte
Drumul meu pierzându-se pe câmpii nesfârșite
Fără urmă de lacrimi, dezrobit de ursite

Am visat că lumina stăpânea pe pământ
Fără teamă de bezna din al nopții mormânt
Și armate de aripi se porneau către cer
Deslușind adevăruri ce nu mint și nu pier

Am visat dimineața neatinsă de nori
Cu un zâmbet imens încropit din culori
Am visat altă lume, respirând armonie
Dincolo de risipă și de-a minciunii furie

Am visat pentru o clipă numai pace în jur
Prin cuvinte de taină dând iubirii contur
Am visat infinitul în secunde cuprins
Peste toate stăpân, doar de sine învins

*Dante Gabriel Rossetti, "La Ghirlandata" (detail)
(1873), oil on canvas*

Sofia Gelman

Oameni suntem...

Prima zi a Noului An 2024: orice început ar trebui să aducă speranța unei vieți mai bune decât cea cu care ne obișnuisem până la sfârșitul celui precedent. Nu știu dacă realitatea ne va oferi drumul către o lume mai dreaptă, mai bună sau nu, dar eu vă propun un fel de meditație pentru remedierea și întărirea sufletului. Vreau să vă rog să închideți ochii, încercați să vă imaginați o pajiște plină cu flori pestrițe. Soarele este blând și vă încălzește, un vânt plăcut vă aduce de departe parfumul trandafirilor, în surdină se aude o muzică de Mozart și tabloul fermecat proiectat în spatele retinei are darul de a împrumuta câteva clipe de liniște. În curând – dum spiro spero – se vor ivi în viața reală indicațiile ameliorării situației în care ne aflăm; ne vom bucura de semne concrete ale îmbunătățirii pentru că după o lungă perioadă de restriște trebuie să apară binele atât de mult așteptat...

Arte Plastice

Jack Tworokov & Wilfrid Zogbaum

Doi artiști de la mijlocul secolului al căror lucrări sunt prezentate în această licitație sunt Jack Tworokov și Wilfrid Zogbaum.

În 1968, Jack Tworokov l-a întâlnit pe fotograful **Henri Cartier-Bresson** și a făcut mai multe portrete. Cei doi artiști au fost prezentați de Janice Biala, sora lui Tworokov. Calendar Collage, care a fost cândva în colecția lui Cartier-Bresson, datează din vara în care au fost prezentați și este o piesă de mare efect - în afară de faptul că este un ansamblu de pagini de calendar.

Zogbaum, alături de contemporanii săi, Ibram Lassaw și Seymour Lipton, se numără printre sculptorii care au creat lucrări de succes în anii 1930 și 1940, ca parte a genului de artă abstractă biomorfică, plastică nouă și non-obiectivă, care au trecut apoi cu succes la expresionismul abstract din perioada postbelică. Sudura din oțel creată în 1960 amintește foarte mult de lucrările lui David Smith, prin alăturarea în compoziția sa a unor forme aleatorii, cum ar fi fier vechi și obiecte utilitare. Zogbaum a încorporat adesea obiecte găsite în compozițiile sale. Pietrele, așezate în brazde ondulate de oțel,

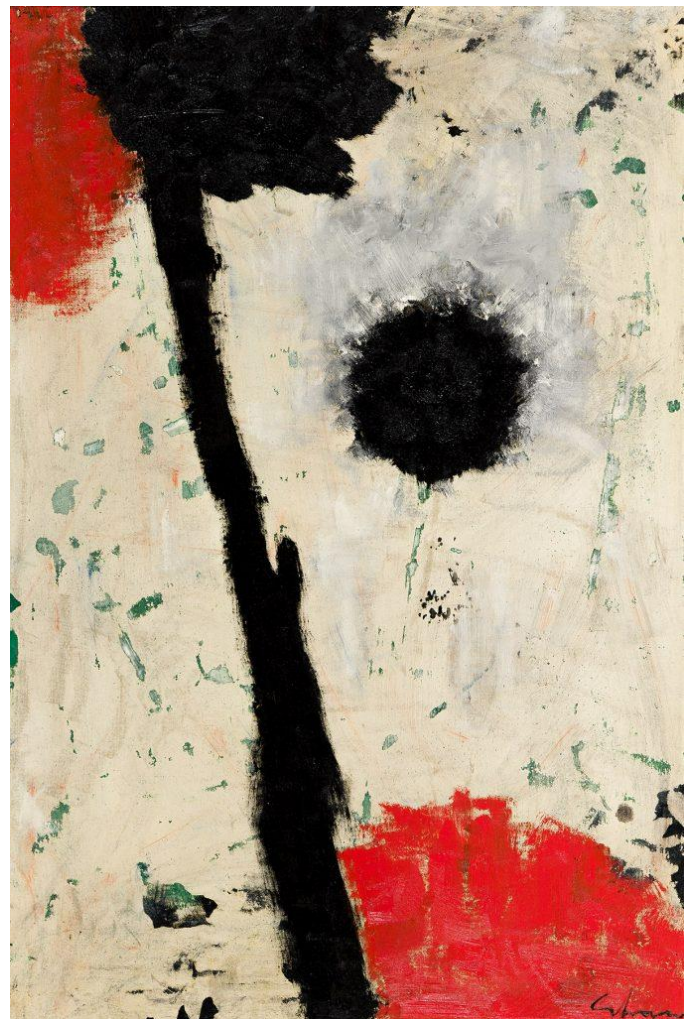
reprezintă un format tipic în creațiile sale inspirate de natură.

Alți participanți

Wolf Kahn, *Near the Tennis Club II*, (686), pastel on paper.

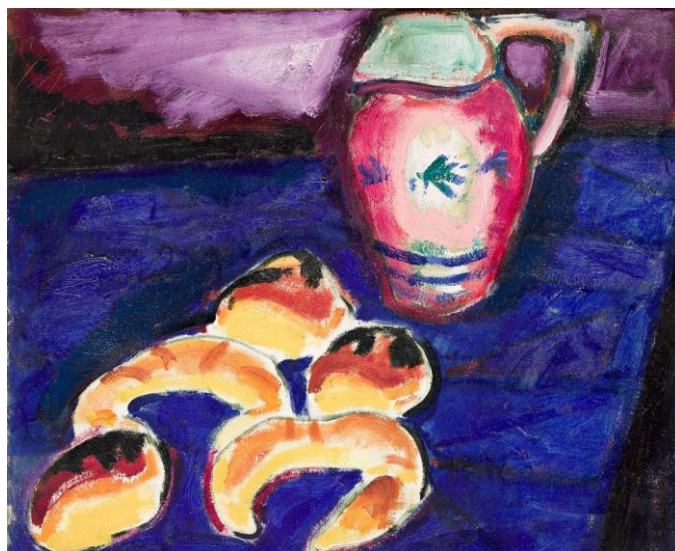
Charles Green Shaw, *Dark Laughter*,

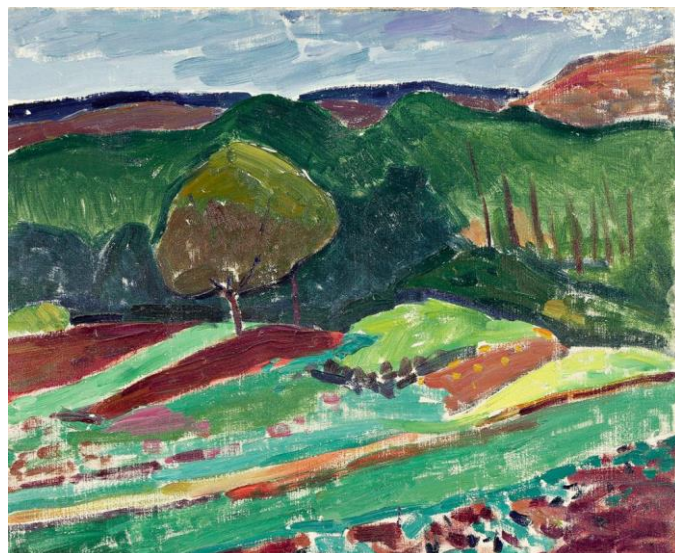
André Masson, *Untitled*, ink on paper

Alfred Henry Maurer, *Croissants et brioches*

Landscape

James Hiroshi Suzuki, *Untitled*, oil on canvas

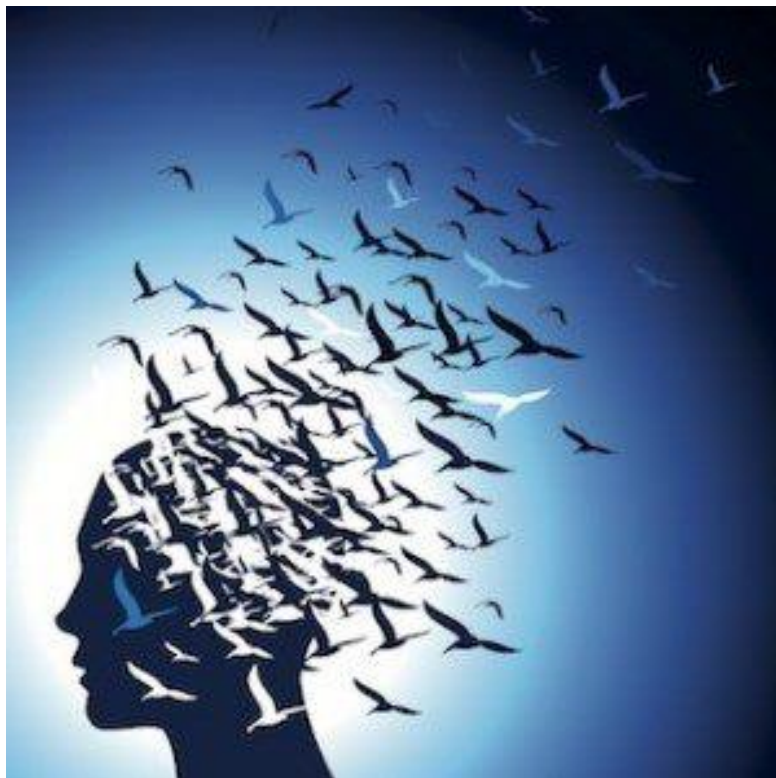

ALANDALA

Întins pe spate
Cu antebrațele încrucișate pe frunte
(Poziția mea preferată)
Închid ochii.
Crâmpee de întâmplări petrecute în ajun,
Idei, planuri, soluții și explicații,
Toate deodată și fiecare pe rând
Se învîrtesc în minte
Ca un carusel de călușei
De la bâlciul din piața halei
Unde mă ducea tata.
Flashbackuri din timpuri
Mai mult sau mai puțin trecute
Dau năvală fără să-mi ceară acordul,
Fără nici o ordine cronologica.
Brusc mă văd învăluit
De un albastru diafan
(Culoarea copilăriei mele)
Alături de câțiva puștani de vârsta mea,
Punând pe șinele tramvaiului
Care trecea aproape de casă
Căpăcele de la sticle de bere
Cu desene și scrieri colorate.
Tramvaiul le presa și le transforma
În ce alegeam noi după imaginație :
Monede sau medalii.

Întins pe spate
Cu antebrațele încrucișate pe frunte
Închid ochii ...

Noapte de dragoste

Dorință și putință,
Plăcere în frig ,
Uniune în târziu
Adânc, profund
Sub cerul întunecat.
Stele ascunse sub nori,
Iarbă udă
Dar cine simte ,
Nimic nu ne tulbură.
Mâinile tale-mi
Încătușează torsul
Și-mi șoptesc
Să nu se termine.
Visuri devin realitate.

25/09/2023

Corina Dașoveanu

deși repară oameni,
îngerii nu iau decizii de capul lor.
în general, sunt albi
ca niște pastile împotriva durerii,
stau în mijlocul unui spațiu
și așteaptă să fie trimiși
într-o cameră umană de urgență.
al meu îmi seamănă.
nu îl găsesc niciodată gata
sau unde trebuie.
îl fluier, îi promit chestii vii,
îl ameninț cu bătaia veșnică...
odată
l-am scos de aripă dintr-un poem,
stătea la palavre
cu șoferul camionului cu imagini
despre bujii, carburator și alte metafore
care, de obicei, se înfundă.
altădată
l-am găsit lângă piciorul unui minut,
îl învăța să se lege la șireturi,
ăștia mici se împiedică mereu în ele
când cască gura prin eternități.
cam necurat, cam surd, cam ratat,
dependent de neprevăzut,
nu are o șurubelniță analgezică în buzunar
și nici instrucțiuni pentru răbdare
ca toți îngerii cumsecade.
repară cu mâinile goale scoase din aripi,
unge durerea cu mirosul de alb
și coase apoi
cu ce mai poate deșira din divin.
corina dașoveanu

Beatrice Bernath eu azi

vă trimit inima-mi pachet
învelită-n celofan
tulip floare de șofran
cântarea cântărilor

zarea întrebărilor
mirarea mea mister nepătruns
cadou păgân legat cu fundă de mătase
nu, nu aștept răspuns.

împachetată în celofan ca un cadou
mă ghemuiesc în poziție fetală
în realitatea mea transparentă
nu mai există niciun sistem imunitar.
devin sticlă colorată bibelou de fabrică
și mă sparg
în mii de bucăți de suflet.

udeva în negura liniștii pierdute
un înger se zbate
cu aripi răpuse.
pe ochii cerului, o bandă adezivă.

© Beatrice Bernath

Elron Baruch – Granița

Hatsui Shizue

[Silently]

Silently
time passes.
The only life I have
submits to its power.

—Translated from the Japanese by
Kenneth Rexroth

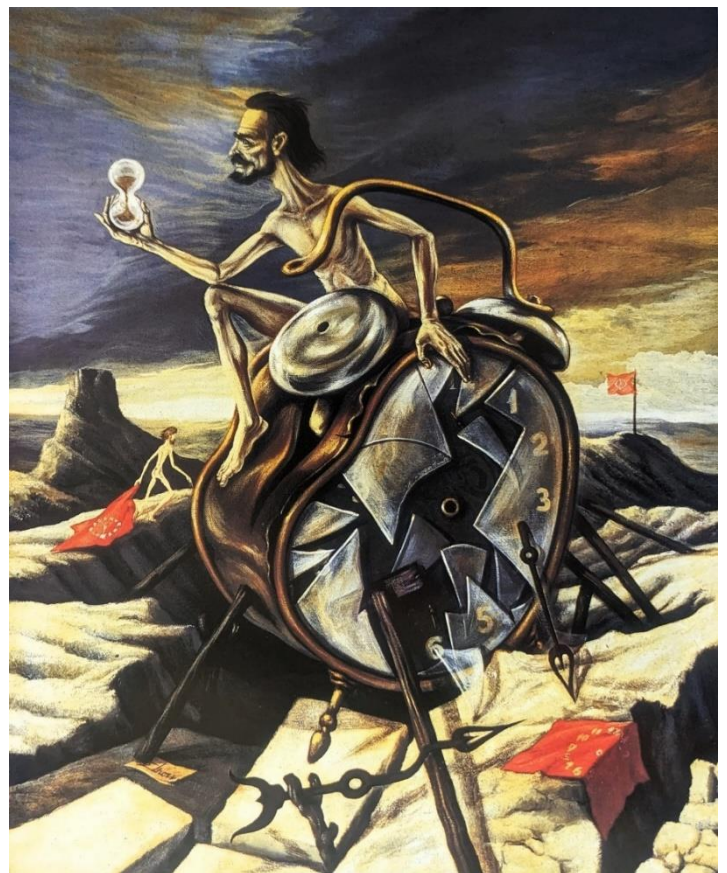
Ceasul cu nisip - Elron

“In Kyoto ...”

by **BASHŌ**

TRANSLATED BY JANE HIRSHFIELD

In Kyoto,
hearing the cuckoo,
I long for Kyoto.

Emisiunea :“Ascultătorii întreabă, Radio Erevan răspunde“

Un ascultător vrea sa stie cum sa deosebească un elvețian bogat de unul sărac. Radio Erevan răspunde:
- Cel sărac își conduce singur Mercedesul.
***

Un ascultător vrea sa înțeleagă diferența dintre erotism si perversiune. Radio Erevan explică:
- Erotism este sa mângâi femeia cu o pana.
- Perversiune este s-o mângâi cu toata găina.

***

O ascultătoare vrea sa stie cum poate face fericit un bărbat în pat. Radio Erevan o învăță:
- Mutând televizorul în dormitor.
***

Radio Erevan anunță o noua descoperire a oamenilor de știință:
- Creierul feminin este de doua ori mai frumos decât cel bărbătesc.
***

Un ascultător este curios de ce Adam si Eva au trait peste 800 de ani, iar astăzi omul nu t mai mult de 100 de ani. Radio Erevan lămurește dilema
- Deoarece, între timp, medicina a progresat foarte mult.
***

Radio Erevan enumera condițiile obligatorii pentru ca economia mondiala sa-si revină din criza:
- Chinezii sa nu mănânce o zi;
- Rusii sa nu bea o zi;
- Românii să muncească o zi.

O tânără ascultătoare, nevinovata si pudică, este curioasă de ce multe fete se

căsătoresc cu bătrâni care înoată în bani.
Radio Erevan :
- Fiindcă sunt foarte miloase și vor să-i salveze de la înec.

***

O ascultătoare a auzit ca există în viața unei femei zece ani cu adevărat frumoși.
Radio Erevan îi confirma:
- Absolut! Cei dintre 28 si 30 de ani.
***

O bunicuță are o nepoată de 11 ani si vrea sa afle daca poate sa înceapă sa-i facă educație sexuala. Radio Erevan îi confirma:
- Puteți, daca vreți să aflați noutăți.
***

Un ascultător vrea sa stie cum se explica faptul ca în SUA nu au loc lovituri de stat. Radio Erevan susține ca aceasta se întâmpla fiindcă în SUA nu exista o ambasada americana.
***

Un bărbat nu stie cum s-ar traduce exact expresia “femei fidele”. Radio Erevan :
- Femei care, în loc sa-i facă sa sufere pe mai multi bărbați, așa cum e firesc, se concentrează asupra unuia până îl extermină.
***

Întrebare la Radio Erevan:
- Este adevărat ca submarinele sovietice detin recordul mondial la scufundări?
Radio Erevan :
- În principiu, da. Din 1957, 30 dintre ele s-au scufundat de tot...
***

Anunț la Radio Erevan:
- Un submarin american s-a ciocnit de un iceberg în Marea Neagra. Partea sovietica nu a suferit pierderi!
***

Un ascultător vrea sa stie deosebirea dintre bikini franțuzești si cei rusești.
Radio Erevan diferențiază:
- Cei franțuzești îți intra în fund, cei rusești în cizmă
***

Un ascultător vrea sa stie de ce exista

atâtea organizații împotriva hainelor de blană și nici una împotriva hainelor de piele. Radio Erevan :

- Pentru că e mai simplu să hărțuiești femeile bogate decât gașca de motocicliști.

***

Întrebare la Radio Erevan:

- Se poate să îți cad dinții după accidentul de la Cernobîl? Răspuns:

- Da, mai ales dacă nu îți ții gura.

***

Un ascultător are o mare curiozitate: de ce stau găinile pe gard? Radio Erevan îl lămurește:

- Să le vadă cocoșii copanele.

***

Un ascultător vrea să știe de ce origine este stepul. Radio Erevan rezolvă și această ecuație:

- Stepul este de origine sovietică: Stepan Stepanovici Stiopa stătea în stepa, avea 13 copii și o singură toaletă.

***

Ascultător:

- Se poate conduce o Volga într-o curbă de 90 de grade cu 120 km/h ?

Radio Erevan :

- Se poate. Însă o singură dată.

***

*El mai stătea de veghe
Pe cerul bleu, nemărginit,
Dorindu-și o pereche.*

*Poetul totuși i-a promis
Că îi va da o fată,
O fată cum e doar în vis,
Doar pentru el păstrată.*

*Și Eminescu consecvent
A continuat să scrie
În zeci de strofe, elocvent,
Vestita poezie.*

*De atunci avem Luceferi, doi,
Păstrându-i deoparte.
Unu-l vedem în noapte, noi,
Și altu-i scris în carte...*

*Promisiunea a rămas
Și este scrisă-n carte,
Ca o chemare fără glas
Venită de departe...*

"Cobori din cer Luceafăr..."

MARCEL LUPU

Luceferii Încercare de parodie

*Luceafărul este o stea
La mama dracului, departe,
Dar Eminescu povestea
Că-i un copil aparte.
Și l-a chemat: "Cobori din cer
Că este-aici o fată
Și dacă o fură Lucifer
O face cu ea lată."*

*Dar el a stat acolo sus,
Până la dimineață,
Și apoi-așa povestea a spus
Că s-a pierdut în ceață...
Când Soarele a răsărit*

85 de ani de la Kristallnacht

Comemorarea Noptii de Cristal (Kristallnacht), din 9 noiembrie 1938, începutul Holocaustului, are loc la 85 de ani distanță, pe fondul războiului israelian de apărare, provocat de atacurile Hamas din 7 octombrie a.c. asupra civililor israelieni, declanșator al unor acțiuni antisemite de o amploare nemaicunoscută în toată lumea, inclusiv în vestul Europei, inclusiv în Germania. În calendarul evenimentelor din istoria Germaniei, ziua de 9 noiembrie are o încărcătură aparte. Nu este doar ziua în care a căzut Zidul Berlinului, nu înseamnă doar reunificarea Germaniei și începutul căderii regimurilor totalitare din Europa Centrală și de Est. La 9 noiembrie 1918, social-democratul Philipp Scheidemann proclama republica de la balconul Reich-ului din Berlin: sfârșitul monarhiei sub Wilhelm al II-lea. La 9 noiembrie 1923 – iată că avem și un centenar –, național-socialiștii germani mășăluiau spre Feldherrnhalle din München cerând desființarea, deopotrivă, a partidelor de stânga și de dreapta: sfârșitul democrației. În fruntea lor se afla nimeni altul decât Adolf Hitler. În 1938 se împlineau cinci ani de când venise la putere, ales prin vot democratic, cu dorința expresă, exprimată în Mein Kampf, de anihilare a evreilor. Cartea tradusă în arabă este azi nelipsită din dormitoarele copiilor în familii de radicali islamici. Care este filmul evenimentelor din 9-13 noiembrie 1938 în Germania, Austria și regiunea Sudeților din fosta Cehoslovacie? Pretext: un adolescent evreu polonez, Herschel Grynszpan, împușcă un diplomat german la Paris. Gestul, disperat, fusese cauzat de expulzarea evreilor cu cetățenie poloneză trăitori în Germania. Printre ei, și părinții lui, rezidenți în Germania din 1911. Polonia le refuză

dreptul de întoarcere în țară, comasându-i într-un lagăr de tranzit, la Zbąszyn. Fapte: civili și trupe naziste SA și SS devastează 1.668 de sinagogi: străzile fuseseră acoperite de cioburi de sticlă de la geamurile sparte, de unde cinica denumire a pogromului; 267 de sinagogi au fost incendiate; circa 400 de evrei, uciși; peste 3 000, deportați în lagăre (grăitor, pentru îndelunga pregătire a acțiunii); proprietăți evreiești jefuite. Comunitatea evreiască din Germania este impozitată cu un miliard de mărci germane (circa 400 de milioane de dolari la cursul din 1938). În săptămânile următoare a fost promulgată legislația antievreiască. Germania trebuia să fie Judenrein, prin deportarea evreilor în lagăre. 9 noiembrie 1938 a fost începutul „soluției finale”. 9 noiembrie 2023. După ce Sinagoga Beth Zion din Berlin e atacată cu cocktailuri Molotov, are loc chiar în acest loc o comemorare-simbol, o manifestare împotriva antisemitismului. La ceremonie participă: cancelarul Olaf Scholz; președintele Curții Constituționale a Republicii Federale Germania, Stephan Harbarth; premierul landului Pomerania de Vest - Mecklenburg, Manuela Schwesig; Joseph Schuster, președintele Consiliului Central al Evreilor din Germania. „Orice

formă de antisemitism otrăvește societatea noastră. Noi nu tolerăm acest lucru, declara cancelarul Olaf Scholz. Evreii au fost afectați în mod special de excludere timp de secole. Sunt revoltat și rușinat pentru ceea ce se întâmplă din nou.” Concomitent, peste 1.000 de oameni au condamnat antisemitismul printr-o demonstrație la Poarta Brandenburg. La scurt timp după comemorarea din Berlin, un alt simbol-ripostă: inaugurarea unei sinagogi din estul Germaniei. Față de comemorările-avertisment anterioare, comemorarea de acum este o formă de luptă, cu două mementouri: tot ce începe cu evreii se extinde asupra omenirii întregi; toți dușmanii evreilor au fost înfrânți.

IULIA DELEANU

Text preluat din REALITATEA EVREIASCĂ

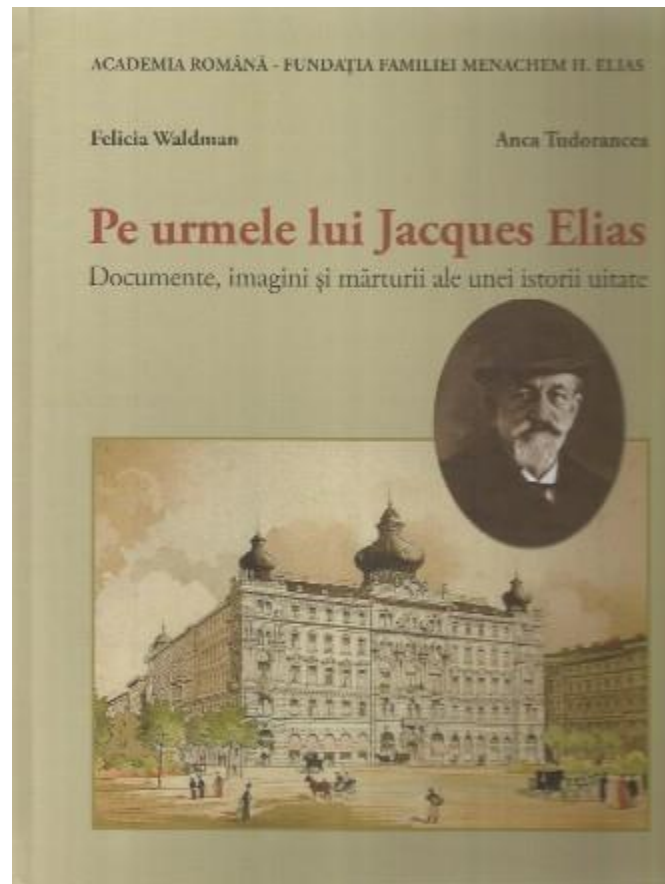

mărturii ale unei istorii uitate. Somptuos editată, pe măsura generozității pe care Jacques M. Elias a arătat-o pentru cultura română, monografia reconstituie traseul excepțional al acestei personalități a societății românești de la finele secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Cercetarea este una de particulară semnificație, fiind prima care a pătruns nu doar în arhivele românești, ci și în cele austriece (dat fiind că o parte din activitatea financiară, comercială și filantropică a lui Elias s-a desfășurat la Viena). Volumul este structurat în șapte capitole și o anexă, parcurgând întregul spectru al acestei necesare recuperări. De la Comunitatea evreilor spanioli din București, în sânul căreia se naște Jacques M. Elias, trecând prin istoria familială (excepțională prin înclinația spre caritate), apoi prin testamentul și fundația care îi poartă numele (și care, fapt ieșit din comun, există până azi), spre a poposi în acele locuri din București, care i-au aparținut sau au fost legate de personalitatea sa, cartea celor două cercetătoare este un model de monografie istorică și, în același timp, de recuperare a unei personalități ocltate. Permanent, reconstituirea se sprijină pe documente – unele, editate pentru prima dată – și pe imagini concrete ale faptelor lui Jacques M. Elias, ale contribuției sale efective la progresul României și la binele întregii

O recuperare monumentală: Jacques M. Elias - Răzvan Voncu

Felicia Waldman și Anca Tudorancea sunt angajate de mulți ani în recuperarea memoriei culturale evreiești din România: un patrimoniu uriaș, care s-a încercat a fi distrus în timpul Holocaustului și a fost intens ocltat în perioada comunistă. Între personalitățile evreiești care au contribuit enorm la progresul și modernizarea societății românești, dar sunt astăzi puțin cunoscute, un loc proeminent îl ocupă marele bancher și filantrop Jacques M. Elias. La 100 de ani de la trecerea sa la cele eterne, Elias rămâne necunoscut majorității românilor, în pofida unor mici gesturi de recuperare publică de după 1989. Cu prilejul acestei comemorări de seamă, Felicia Waldman și Anca Tudorancea ne-au oferit un regal: o monografie intitulată Pe urmele lui Jacques Elias. Documente, imagini și

societăți, nu doar al comunității evreiești. De o particulară importanță sunt capitolele IV-VI care reconstituie destinul Fundației „Menachem H. Elias” în perioada comunistă (în care a continuat să activeze spre binele societății românești) și patrimoniul imobiliar bucureștean pe care îl datorăm marelui filantrop. Cartea scrisă de Felicia Waldman și Anca Tudorancea este o piatră de hotar în recuperarea acestei mari personalități evreiești românești și, totodată, în ridicarea unui edificiu al real-semitismului (după formula regretatului acad. Nicolae Cajal), care să răspundă cu fapte și dovezi incontestabile calomniilor antisemite. Mai ales în acest moment, în care antisemitismul a reizbucnit cu putere în întreaga lume, un asemenea monument cultural, ca monografia Pe urmele lui Jacques Elias, e o replică de anvergură și de demnitate. RĂZVAN VONCU

* Felicia Waldman, Anca Tudorancea – Pe urmele lui Jacques Elias. Documente, mărturii și imagini ale unei istorii uitate, Editura Academiei Române, București, 2023.

Florica Bațu Ichim RHEO

Totul curgea din ceva în ceva
putrezise o stea,
se-nălța o cometă.
Pământul clepsidrei în sevi luneca.
Luna
se juca la ruletă.

Orele
în păsări albastre se pregăteau pentru zbor,
brațele ceasului
se făcuseră cânt de cocoș.

Noapte murdară lunecând în obor
taraba-și pusese
șorțul cel roș.

Bulgării, gândurind, se scaldă în greier.
Fricile-n unda din mine le-arunc.
Vremile-iepe luptând să scape din treier.
Din țâța lehuzei
curge lumină în prunc.

*

Ape legând tăcerile-n nor.
Să tăcem! Să tăcem! Cântecele în cocoși a-
nghețat.
Infinitul
țâșnit-a vieții izvor –
din ugerul vacii curge lumină pe sat

***

ULTIMA TENTATIVĂ

Te bazezi pe numărătoare?
 Eu sunt la a nu știu câta încercare
 Număr, număr, apoi
 Uit ce fac, cum se face sau de ce
 Scamele memoriei,
 Frânturi obscure, joacă feste, începutul
 Iese brutal din ceață
 Inexorabil, un monstru cu milioane de
 Capete, îl privesc cu ochi
 Care nu sunt ai mei, îl lovesc cu pumni
 Care nu-mi aparțin.
 Începutul altora este neschimbat, senin
 Capabili încă să capteze
 Momentul predilect pe care îl surprind
 În cădere, numărând
 Secunde necesare ajungerii pe pământ
 Și chiar înainte
 Să-l atingă știu să pună frână, redresează
 O iau de la început,
 Nu simt neantul doar căderea, nu sunt
 Căzuți, ci în planare,
 Aerul pur poartă reveria îndepărtând
 Obsesia confirmării,
 Ei încă știu să numere pe fiecare deget
 Încerc cu disperare să fac la fel,
 Nu mă las, număr, mă bat cu blestemul
 Confuziei, dar nu-mi iese,
 Uit, o iau iarăși de la început, neglijentă
 Las urme de sânge
 Pe faianța albă, cuțitul pe care îl țin ascuns
 În palmă mă rănește,
 Un accident banal, aștept ocazia oportună
 Să atac memoria frontal,
 Eliberată din tirania uitării s-o reinițiez
 Într-o ultimă tentativă

**

Delia Jacob

O hoardă de lighioane,
 Scăpată din tenebre
 Sfârâmă orizonturi
 Ne pârjolește drumuri.

Cu tropotul demonic
 Se avântă-n dans nebun
 Pe lacrimi de fecioară
 Și capete de prunc.

Pădurea e în flăcări
 Potecile sunt rupte.
 Zvâcnesc oase zdrobite
 Sub sângele-nchegat.
 Un urlet demential
 Vuieste către-nalturi.
 Copaci în agonie
 Cu frunza otrăvită,
 Se zbat a neputință
 Spre cerul înghețat.

Sub pleoapele de plumb,
 O beznă mi-e simțirea.
 Chircită printre umbre
 Pe dalele murdare,
 Din scorbura iertării
 Pierdută în abisuri
 Și-n adevăruri frânte,
 Eu zac în nemișcare.

Și totuși peste-o clipă
 Sau poate trei sau zece,
 Ținând în brațe bolta,
 Cu aripa cât zarea,
 O pasăre renaște
 Din cuibul de cenușă.
 Ne scutură fulgi albi
 Pe umeri în ruină.
 Și-n palmele-ostenite
 De ură înnegrite
 Ne picură speranță,
 Iubire și lumină.

**

Similis simili gaudet*

Recenta carte semnată de Radu Țuculescu, **La umbra muntelui Tabor, locuri și oameni din Țara Sfântă** a apărut la Editura Galaxia Gutenberg. Volumul este structurat în șase părți distincte, prima conține impresiile autorului în urma călătoriilor în Israel iar celelalte cinci sunt destinate interviurilor pe care Radu Țuculescu le clădește pe baza întrebărilor sale și răspunsurile de rigoare ale prietenilor la care a făcut apel în acest sens. Locurile vizitate în Țara Sfântă oferă posibilitate autorului în a evoca cu deosebită dibăcie și iscusință imaginile descrise; Radu Țuculescu posedă un talent cu totul ieșit din comun în a reda amănuntele constatate cu ocazia călătoriilor sale, mărturie – printre altele – splendidul drum parcurs pe paginile romanului **Femeia de Marțipan**, de la Viena, la Praga, Amsterdam și Basel. Numeroasele momente trăite în Israel își găsesc înfățișarea într-o formă concretă, aproape palpabilă, ai impresia că ești părtaș(ă) la plimbările pe malul mării, în escaladarea muntelui Tabor sau a contemplării lacului Kineret. Constatarea autorului referitoare la Tel Aviv pe care îl numește „orașul alb” împreună cu fermecătorul cartier Yaffo, îi îngăduie formularea felului său în a privi lumea : constată cu deosebită simpatie prezența în plin cadru izraelian a unei biserici catolice nu departe, turnul unui minaret. Periplul în Țara Sfântă poartă cititorul din nord spre sud, escală la Marea Moartă, apoi la mormântul lui Ben Gurion la chibuțul Sde Boker în compania prietenilor cu care se organizează și serate literare.

Prietenii care apar în carte, sunt, conform cronologiei din volum, Biti

Caragiale, Moshe B. Itzaki, Noa Levin Harif, Paul Farkaș și Sofia Gelman Kiss. Numitor comun: limba română. Interlocutorii relatează câte-ceva din biografiile lor apoi răspund cu generozitate la întrebările formulate de către Radu Țuculescu. Ingenios tablou spre a reda nu numai impresiile subiective ale scriitorului-turist, dar și de a le corobora cu trăirile (mai) obiective ale locuitorilor țării. Răspunsurile formulate de prietenii **privilegiați** ai autorului, au menirea de a comunica aspecte **sui generis** ale fiecăruia în parte, în acest sens, vă invităm de pe acum la o deosebit de interesantă lectură a cărții! Spicuri din textele volumului :

Doamna **Biti Caragiale** – cu vârsta de peste 100 de ani (!) îi dorim **La mulți ani** și pe această cale – explică numele său de familie, nume dobândit prin căsătorie : soțul doamnei, Costache Caragiale era membru al ilustrei familii a renumitului scriitor Ion Luca Caragiale. „*Cine sunt eu, mă întrebați ? Sunt un om împovărat de ani, (...) care este în stare să înceapă ziua cu bucurie privind albastrul cerului, legănarea ușoară a crengilor din copacul ce se vede prin fereastra camerei mele.*” Doamna Biti Caragiale scrie săptămânal articole pentru ziarul de limbă română în Israel. Consideră că face parte dintre cei care au avut norocul în a continua profesia de jurnalistă și după ce a părăsit România. Relatează episodul plin de greutate după ce în anul 1984 fiul ei a părăsit România; ca sancțiune a fost eliminată din presă...„*A nu se lucra cu Biti Caragiale. Are fiul plecat din țară*”. Lucrurile s-au mai îndreptat după ce a început să lucreze la o publicație a Federației Comunităților Evreiești din București. Evenimentele petrecute în luna Decembrie 1989 le-a trăit într-un mic apartament din vecinătatea Ateneului Român.

În noaptea incendiului Bibliotecii Centrale, apartamentul ei a ars în întregime. Acesta a fost imboldul de a părăsi România, pentru a se stabili în Israel. Locuiește la Haifa, orașul de care s-a îndrăgostit și unde se simte în largul ei „*Pentru că (...) sunt o fire iubitoare de comunicare am reușit să-mi fac mulți prieteni printre care și scriitori israelieni de limbă română.*” Împreună cu Francisca Stoleru și Madeleine Davidson a organizat un Cerc Cultural pentru vorbitorii de limbă română cu programe lunare de interes multiplu.

Moshe B. Izhaki s-a născut în Israel, fiul unor emigrați din România. Biografia sa prezintă multiple aspecte legate de multe domenii, de pildă cunoaște secretele vapoarelor, a lucrat în diverse garaje ca mecanic auto, serviciul militar îi oferă salturi cu parașuta și acțiuni pe front în trei războaie. 20 de ani a trăit în chibuțul Nahal Oz ca agricultor pentru ca până la urmă să devină omul literelor, poet și traducător. După obținerea titlurilor BA, MA și a doctoratului, este cooptat la Institutul Academic Educațional de la Oranim. A publicat nouă cărți de poezie, traduceri de proză și poezie din limba română, domeniu în care lucrează în continuare. La întrebarea lui Radu Țuculescu referitoare la dificultatea de a trăi într-o țară cu permanente pericole, Moshe B. Itzhaki răspunde : „*N-am altă patrie în afara Israelului! Aș putea să regret că profetul Moise nu ne-a dus în Elveția sau în alte țări cu multă verdețură (...), dar destinul lui Moise era să ajungă la țara promisă chiar dacă el însuși a rămas pe mintele Nebo. De acolo putea zări țara promisă iar eu trăiesc în această țară din propria-mi voie, chiar dacă nu curge în ea lapte și miere ci câteodată se varsă suficient sânge din nenorocire.*” Moshe B. Izhaki consideră că politicienii nu se ocupă suficient de

relațiile încordate – eufemistic spus – dintre evrei și arabi în interiorul Israelului. Este preocupat de problemele majore ale societății israeliene, vede în polarizările extremismului, un real pericol pentru viitor. Referitor la felul în care privește viața, Moshe B. Itzaki conchide : „*prefer să trăiesc conform aserțiunii **carpe diem** și nu **memento mori**. (...) nu vreau să trăiesc în umbra dictonului care mă apropie de sfârșit ci să mă bucur de momentul de față. Să-i dau frumosului să mă surprindă din nou și din nou, să vin în contact cu lumea din prisma unui copil și imaginația să mă însoțească încă ani mulți de aici înainte.*”

Noa Levin Harif, femeie, mamă, artistă, profesoară și cercetătoare – cum se auto-intitulează, este o graficiană excelentă care se apleacă asupra problematicii israeliene cu mult har. În cuvintele de la începutul interviului, Noa Levin Harif vorbește despre viața ei – copilă fiind – în chibuț „*experiența unică de a trăi în primii zece ani ai mei împreună cu alți copii a influențat în mod deosebit caracterul meu și felul în care am perceput realitatea. (...) M-am trezit că reflectez și gândesc despre mine la persoana întâia la plural și nu la singular.*” În anii 80 părăsește chibuțul pentru a se stabili împreună cu părinții ei la Rechovot. După serviciul militar , în prima parte a deceniului 90 studiază design la Academia de arte Bezalel. Întâlnirea cu ARTA avea să definească drumul ei în continuare spre a se împlini în domeniul educațional și artistic. Poezia face parte integrantă a preocupărilor sale alături de procesul de cercetare și creație. Drumul ei se intersectează cu cel al lui Moshe B. Itzaki când își continuă studiile la Colegiul Oranim de lângă Haifa pentru ca apoi să devină cadru didactic al institutului. Beneficiază de expoziții, desenează coperte de carte și ilustrează poezii, Noa Levin Harif, ea însăși

scrie poezii, scrisul a devenit o necesitate existențială a vieții – mărturisește.

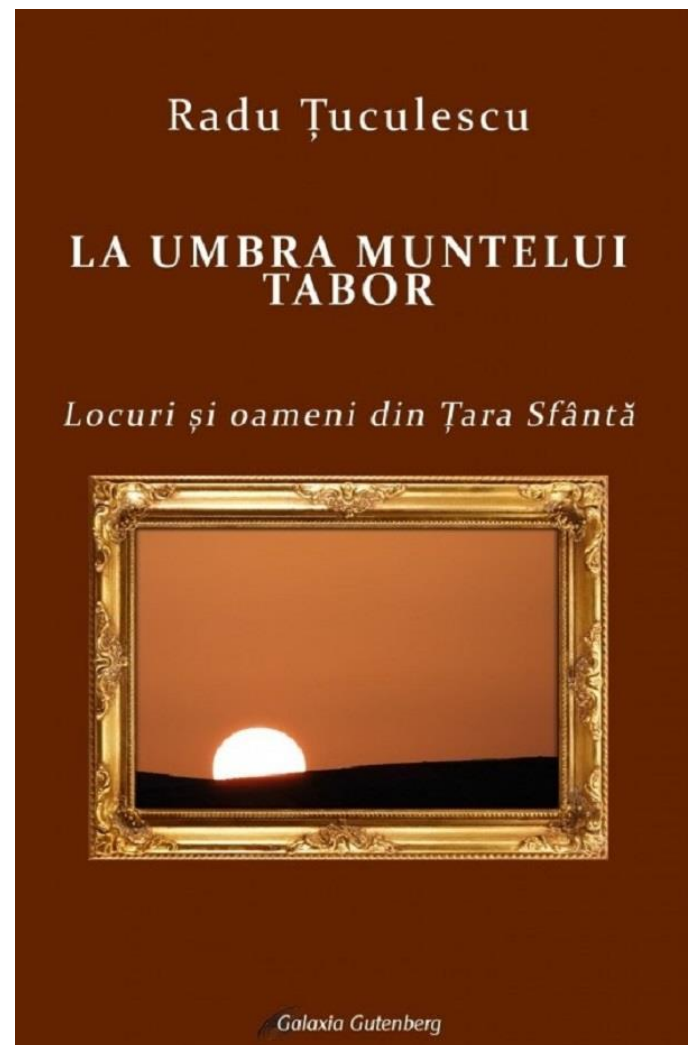
Paul Farkaș a venit în Israel în anul 1976 și s-a stabilit la Kiryat Bialik. Și-a terminat studiile universitare la facultatea de Filologie secția engleză-română la Cluj. Casa de Cultură a Studenților îi îngăduie participarea la diversele cercuri literare – ca de pildă Echinox, să colaboreze la Radio Cluj cu emisiuni muzicale. Sunt anii în care îl cunoaște pe Radu Țuculescu, prietenia lor dăinuie de atunci... În România a fost timp de 10 ani asistent universitar la Institutul de Studii Superioare de la Pitești. În Israel, după ce și-a echivalat diplomele obținute în România, s-a integrat în sistemul educațional ca profesor de limbă engleză la un liceu di Kiryat Bialik. Traduce literatură – în special poezii – din limba ebraică în limba română dar și din limba română în limba ebraică. Referitor la întrebarea autorului în legătură cu viața plină de pericole în Israel, Paul Farkaș consideră că *„Istoria unui popor ales care pe tot parcursul existenței sale a fost pus la cele mai grele încercări (...) a reînviat ori de câte ori părea învins de atât de mulți criminali ai istoriei medievale și moderne. (...) Statul nostru amenințat zilnic de hoardele de ucigași ne îndârjește să ne apărăm (...) în folosul păcii. Shalom/Pace este cuvântul cel mai de preț în vocabularul ebraic.”*

Ultima interlocutoare din volum sunt eu, motiv pentru care despre aceste răspunsuri nu vă voi relata nimic...

Cartea lui Radu Țuculescu – în structura ei inedită – este o odă dedicată prieteniei dar în același timp și limbii române. Sunt datoare cu o explicație referitoare la titlul recenziei * „similis simili gaudet” – într-o traducere liberă ar fi „cei ce seamănă se adună...” în sensul în care

autorul și interlocutorii săi au multe puncte comune. Dincolo de plăcerea de a scrie în limba română, toți (inclusiv autorul) sunt lipsiți de prejudecăți, privesc lumea dintr-un unghi generos în care OAMENII – indiferent căror comunități aparțin - sunt tratați cu aceeași simpatie și înțelegere.

Permiteți-mi să menționez faptul că la data de **1 ianuarie** este ziua de naștere a lui Radu Țuculescu; sunt sigură că voi fi în asentimentul participanților la elaborarea volumului când îi voi ura LA MULȚI ANI cu sănătate și mult, mult succes !!!

REALITATEA, așa cum e privită de evrei, poate fi înțeleasă și de alții?

Lumea civilizată vede realitatea din Orientul Mijlociu și pare că nu înțelege despre ce este vorba. Iar Israelul este primul vinovat. În ultimii 75 de ani am oferit Occidentului civilizată o realitate complet falsă. După tragedia Holocaustului, lumea a decis că a făcut suficient pentru a-și anestezia propria conștiință.

În consecință, de la independența sa, Israelul a decis să se afilieze taberei democrat-liberale și toată lumea a fost fericită. Această decizie nu a fost una simplă. În primul rând, puterea era în mâinile partidului socialist. Uniunea Sovietică a fost printre primele țări care au recunoscut independența Israelului. Am avut o mulțime de kiburi în care ideologia predominantă nu era prea departe de cea a blocului comunist. Pentru unii israelieni, moartea lui Stalin în 1953 a fost o adevărată tragedie și au plâns, exact așa.

De asemenea, curentul religios evreiesc a fost întotdeauna puternic aici, iar astăzi mai mult oricând. Există mulți israelieni care ar dori să-și vadă țara condusă doar de precepte halachic, nedemocratice.

În ciuda tuturor celor de mai sus, Israelul este încă o țară aparținând lumii democratice. Nu sunt atât de multe țări în această tabără. Dr. Google spune că există doar 24 de țări democratice depline.

Israelul nu este unul dintre ele (nici SUA!!), deoarece se consideră că populația sa arabă nu are aceleași drepturi ca populația evreiască. Nu, nu este intenția mea să explic de ce lumea greșeste, poate mai târziu.

Cu toate acestea, Israelul este o țară democratică, singura din Orientul Mijlociu, iar această realitate a oferit lumii civilizată o impresie falsă, că Israelul este soluția solidă, democratică pentru evrei și că nu mai trebuie făcut nimic.

Da, este adevărat, suntem singura țară democratică din regiune. Dar cine sunt vecinii noștri? Țări totalitare, regimuri nedemocratice, cu regi și președinți aleși în același mod în care Adam a ales-o pe Eva. Israelul poate supraviețui în această atmosferă specială. Nu este ușor, dar este posibil. Israelul poate avea relații normale cu unele țări arabe și alte țări musulmane, bazate pe interese comune. Istoria ultimilor 40 de ani nu a făcut decât să sublinieze această realitate. Din ce în ce mai multe țări arabe recunosc dreptul evreilor de a avea propria țară, iar tot mai multe țări arabe primesc un loc pe lista locurilor turistice care trebuie vizitate de israelieni.

Dar culoarea predominantă nu este cea roz. Opinia publică arabă este împotriva Israelului și dacă întrebi omul de pe stradă, din orice țară arabă, îți va spune că Israelul este ceva care trebuie să dispară, mai devreme sau mai târziu. Cu alte cuvinte, în ochii opiniei publice arabe, Israelul este o boală cronică, ceea ce înseamnă că viața ar fi mult mai bună fără ea, dar se poate face față existenței sale, cel puțin pentru moment.

În prezent, existența Israelului nu este pusă în pericol de nicio țară arabă, cel puțin pentru moment.

Dar există un alt pericol, unul real, mult mai grav: fundamentalismul islamic. Nu, aceste grupări fundamentaliste/teroriste nu sunt puternice din punct de vedere militar. Ei nu pot pune în pericol o țară, nu Israelul și cu siguranță nu acum.

Dar ele reprezintă prima linie a unei mișcări foarte grave și periculoase, care are ca scop final cucerirea lumii.

Pentru a-l realiza, au nevoie de mult timp, zeci de ani, poate fi mai mult de un secol, dar ținta este clară și lupta pentru anihila-rea civilizației occidentale a început deja.

Nu mă voi întoarce la subiectul populației musulmane și al schimbărilor demografice din Europa. Ceea ce încerc să abordez aici este cealaltă armă, pe lângă cea demografică, care este folosită de acele grupuri extremiste islamice. Mă refer la îndoctrinare. Cazul lor de testare este populația palestiniană, atât în Cisiordania, cât și în Fâșia Gaza. Procesul începe cu copiii. Cercetătorii israelieni au publicat studii despre modul în care sunt scrise manualele școlare. Textele sunt pline de minciuni și ură. Copii palestinieni înarmați, de cinci și șase ani, apar în imagini și filme, pentru a fi distribuite în întreaga lume, în special în lumea islamică. Oamenii din Gaza primeau chei pentru a fi atârinate la gât, reprezentând cheile caselor din Israel pe care nu le-au avut niciodată. Există două direcții principale de educare a tinerelor generații. Primul: Israelul nu există, de aceea nu apare pe nicio hartă a regiunii. Există doar Palestina, punct. Al doilea: orice mijloc de exterminare a “celorlalți”; nu este doar permis, ci și recomandat.

Politica de a scăpa de alții este una permanentă, trebuie pusă în aplicare ori de câte ori este posibil și nu ar exista limite pentru cruzime și atitudine barbară față de toți cei care nu sunt musulmani fanatici.

Ați văzut ce a făcut ISIS? Ați văzut ce a făcut Hamas? Acesta este exact planul, protocolul, care va fi extins odată ce cazul- test va aduce rezultatele așteptate.

Numitorul comun al organizațiilor islamice extremiste este ideea că toate ideologiile,

altele decât Islamul, fie că sunt asociate cu Occidentul (capitalism sau democrație) sau cu Estul (comunism sau socialism) au eșuat și și-au demonstrat falimentul.

Iată câteva organizații teroriste islamice, active în prezent în lume:

□ Al Queda – sunniți, cu scopul de a restaura Islamul în întreaga lume și de a stabili un adevărat stat islamic

□ Boko Haram (Nigeria)-Sunni, numele său în traducere: educația occidentală este interzisă. Scopul: crearea unui stat islamic în Africa de Vest

□ Hamas-Sunni, scopul: distrugerea statului Israel

□ Hezbollah (Liban)-Shi, scopul: răspândirea revoluției islamice în întreaga lume (implementarea filozofiei și politicii Iranului)

Aveți nevoie de mai multe exemple? Dr. Google este gata să vă ajute.

Mi-am exprimat deja punctul de vedere, care este – desigur – nu numai al meu: Israelul este prima țintă pentru că este aici, în Orientul Mijlociu, și pentru că israelienii sunt de fapt evrei și, ca atare, ar fi mai ușor să convingem lumea antisemită despre obligația de a o face să dispară.

Deci, distrugerea Israelului nu este singura țintă. Este doar PRIMA.

Nu, nu simt nevoia să trag concluzii.

Cei care ar dori să rămână antisemiți vor continua să considere Israelul un stat apartheid, unul rasist, o entitate care trebuie ștearsă de pe harta lumii.

Cei care ar dori să rămână orbi, vor crede că extremismul islamic va continua să acționeze numai în Orientul Mijlociu.

Dar pentru toți ceilalți, am un singur sfat: nu mai fiți orbi, priviți realitatea, încercați să o înțelegeți și atunci calea de a sta alături de noi va fi una ușoară.

Un rabin, Hitler și Mein Kampf

Povestiri importante, fapte importante, care clarifică lucrurile pe care nu le-am auzit la școală. Nu am primit curricula. Nu le-au predat nici măcar în învățământul superior. Am predat în fața profesorilor de istorie. **De ce Hitler ura evreii?** Ce voia de la ei? Cum l-au deranjat? Dar totul este scris aici în *Mein Kampf*. Această carte a fost publicată abia recent, tocmai a fost aprobată pentru a fi tradusă în limba ebraică (limba mea). A fost interzisă toți acești ani. Dar există o traducere anterioară făcută de Yad Vashem.

Hitler afirmă în cartea sa că evreii sunt comuniști. Ei au făcut Revoluția Rusă. Au ucis acolo 30 de milioane de ruși (Alex Solzhenitsyn pretinde 66 de milioane.) Pe toți cei care erau inteligenți, într-un mod crud și îngrozitor, și acesta este planul lor pentru întreaga lume.

Următoarea țară este Germania. Ei au întemeiat partidele comuniste și socialiste germane, și asta este adevărat. „Dacă nu le vom înfrânge acum, ne vor elimina și vor sacrifica încă 20 de milioane, toți oamenii

inteligenți”. Și așa au mers din țară în țară. În cele din urmă, singurii rămași inteligenți ar fi evreii. Iar el (Hitler) o repetă de mai multe ori, nu face nici o greșală. Și are dreptate.

Revoluția rusă a fost făcută de evrei. Armata rusă a fost construită de Troțki, un geniu incredibil, un antisemit ca nici un altul. El a creat divizia evreiască a Partidului Comunist (Rus), care raportau/ pârau inclusiv pe tatăl, mama, fratele și fiul lor, pe oricine deținea un Siddur sau chiar o carte de învățare evreiască, ca să nu mai vorbim de Tefilin sau Mikveh. El (Troțki) a distrus totul cu ajutorul evreilor, dar și al rușilor. În prima imagine a guvernului rus, din 13 membri, 6 erau evrei.

Cine a fondat KGB-ul? Evreii. Deci, totul este scris în mod clar. El (Hitler) nu-i ura pe evrei pentru că aveau ”Peos„. Nu i-a urât pentru că indeplineau Mitzvoth, îi ura pentru că sunt comuniști. El scrie clar: „Evreii au distrus religia și credința.” Ei au răspândit în Germania erezia. „Așa scrie el ...” Mă simt ca mesagerul lui Dumnezeu ca să extermin evreii, pentru că ei nu cred în El.” (Hitler) scrie acest lucru (în *Mein Kampf*).

Acum înțelegeți de ce nu predică (cartea) în școli? Pentru că cine scrie programul de învățământ... aceiași oameni de stânga.

Bineînțeles că nu vor scrie că Hitler a vrut să-i omoare pe evrei deoarece sunt moștenitorii stângii și ai marxismului, comunismului și leninismului. Dar asta scrie Hitler. Ei (evreii) au distrus toate valorile (republica Weimar). Literatura și teatru otrăvite. Cine a făcut acesta? Torah- evrei nepracticanți au otrăvit teatrul german?

Din cele 9 mari ziare germane 7 au fost deținute de evrei. A fost unul dintre marii compozitori, Wagner, a cărui operă este încă interzisă pentru a fi jucată, până acum este interzis (în Israel). Pentru că era antisemit, cu mult înainte de epoca NAZI.

Am fost foarte interesat să știu ce a spus cu adevărat (Wagner). Așa că Universitatea Ebraică a publicat cartea tradusă în ebraică. El scrie: „Nu-mi plac evreii. Cei religioși, nu-mi plac. Dar ce îmi pasă? Evreii care au părăsit Tora și Mitzvotul și se arată precum gentili (non evrei), pe aceștia îi urăsc. Pentru că ei s-au amestecat în societatea noastră și ne distrug cultura și poezia, și ființa noastră germană. Cei care s-au convertit la creștinism, îi văd drept coloana a cincea. Tradatorii care vor distruge națiunea germană, dacă nu ne apărăm de ei de acum, ne vor termina. Deoarece sunt deghizați în germani, dar nu sunt germani, ei sunt (încă) evrei. (s-a întâmplat și în Spania medievală)”

Deci înțelegi de ce este interzis aici (Israel) să înveți despre el (Hitler sau Wagner) și ce spun ei? Doar cum toată lumea urăște legile Nuremberg fără măcar să le cunoască. (Rabinul face gest de dezgust.)

La Nuremberg s-a spus că un evreu nu se poate căsători cu gentil (non evreu), lucru pe care școlile de aici îl numesc rasism. A spune că un evreu este diferit de un gentil (non evreu), este considerat rasism în această țară, din păcate. Nuremberg a copiat ceea ce este scris în Torah. Wagner tocmai a spus ce este scris în Torah. Că evreul este evreu, chiar dacă poartă o mască, chiar dacă se convertește la creștinism. „Un evreu care a păcătuit este încă un evreu” (Wagner) scrie:

„Voi sunteți oameni milostivi. Noi suntem oameni cruzi. Voi distrugeți cultura noastră. „ Da, așa scrie Wagner.

Prin urmare, întreaga sa carte este îndreptată împotriva compozitorului evreu (Felix) Mendelsohn, al cărui tată s-a convertit la creștinism și l-a botezat în biserică la vârsta de 5 ani. El (Wagner) îi scrie (lui Mendelsohn): „Ascultă, crezi că dacă vorbești limba germană, și te-ai convertit la creștinism, ești german?”

Nu! Poezia ta este ca un plâns de copil, muzica ta nu este autentică (nu este germană) și ne otrăvești cultura, pentru că oamenii cred ca este vorba de o muzică germană.

Muzica germană este plină de mândrie și nu puteți să o imitați. Și de aceea ești numit dușmanul culturii germane.” Nu-i așa că (Wagner) are dreptate? Desigur că are dreptate! „Tu ne alegi din toate națiunile”, adevărat, noi (evreii) suntem umili, milostivi, timizi, într-adevăr. Aceasta este sursa noastră de mândrie.

Așa că înțelegeți că lucrurile nu s-au petrecut la întâmplare, nu este o coincidență, că nu s-au întâmplat fără avertismente. „Păcatele noastre ne-au trimis în exil, afară din țara noastră”. Și mulțumim lui Dumnezeu că ne-am întors (în Israel) și trebuie să fim atenți să nu repetăm aceleași greșeli și să fim asimilați chiar aici și să dăm dovadă de stimă de sine în fata gentililor (non evrei) și să nu arătăm că aspirăm să fim ca ei.

Am venit în această lume ca să fim diferiți, am fost creați în această lume pentru a fi evrei, iar întregul nostru scop este să fim cu Dumnezeu. Oricine vrea cu adevărat să fie cu Dumnezeu, Dumnezeu este cu el. În orice loc. În vremuri bune și rele, aici sau în alte

părți și doar Dumnezeu poate să pună capat suferinței noastre și să spună “Ajunge”.

În orice formă și în orice situație sau în orice loc, putem avea dreptul la mântuire și fericire veșnică

<https://saccsiv.wordpress.com/2021/04/19/rabinul-yosef-tzvi-ben-porat-despre-evrei-hitler-mein-kampf-revolutia-bolsevica/>

-xxx-

Compilare - redactat de George Mandicescu.

PS: Risc un comentariu de suflēt

“Acum un an, recunoșteam în cartea scrisă și tipărită – Catalogul promoției 1960 - că mai înainte, nu cunoșteam ca lumea mai nimic din “ Chestiune evreiască “. Am citit în acest an (citit nu studiat) mai tot ce mi-a căzut în față ochilor și azi pot spune că am ceva cunoștințe bune despre problematica amintită. O voi adânci cât oi putea și în continuare. Nu am ajuns să-i urăsc pe evrei și sigur nu o voi face nici în viitor, cu toate cele atât de multe materiale net incriminatoare citite, mai întâi pentru simplu fapt că azi eu nu mai pot urî pe cineva, chiar dacă îmi va declara că e dușmanul meu de moarte, încercând să-mi strice și ultimele zile pământene. Nu-mi permit în timpul rămas de trăit, atâta cât o fi, preocupări pentru asemenea nimicuri. Nu-mi permit a duce saci, mai grei sau mai ușori, pe umerii mei, când partea cealaltă poate nici nu știe sau nu se sinchisește. Dacă n-am urât pe cineva până la 86 de ani nu o voi face sigur nici în continuare. Nu se vor putea bucură de o asemenea atenție nici măcar Putin sau Hamas: aș dori doar să dispară pentru veșnicie, să fie condamnați

și faptele lor să nu se mai poată repeta niciodată.

Realitatea evreiască nu-i de azi, de ieri și a lupta cu ea- într-un anumit sens - înseamnă a lupta cu morile de vânt. N-a avut reușite nici *Iscusitul hidalgo Don Quijote de La Mancha cu ai lui inamici* și nu văd cine ar putea avea mai multe izbânzi, azi, în schimbări privind statutul evreimii mondiale.

Personal invidiez cele atât de multe succese ale nației evreiești- din varii domenii- și măș fi bucurat ca măcar o mică parte să fie și ale neamului meu românesc. Pentru că eu nu pot crede în marota de a fi ei aleșii lui Dumnezeu - că ei L-au ales a fi a lor e de apreciat -, consider că datoria tuturor neevreilor e de a le studia existența și a-i copia în cele bune cât mai mult posibil “

Comentariul Redacției

Evreii nu luptă cu morile de vânt!

Evreii nu sunt cu nimic inferiori/superiori altor etnii. Am avut ambiția să ne păstrăm limba și credința monoteistă timp de milenii. Nu există neam care a reușit această performanță. Lupta pentru supraviețuire ne-a călit pe axa timpului. Alfabetizarea a permis comunicarea comodă între triburi, orașe, sate, țări în timp ce Europa era în negura neștiinței. Am avut avantajul unor perioade de înflorire și succes economic. De conviețuire în pace cu Spania, Italia, Turcia.

Întorși înapoi în țara Israel am provocat arabii locali și cei din jur. Am construit o țară modernă din nimic. O democrație, o armată, o economie de succes. Pe de altă parte am ignorat total mentalitatea vecinilor, ne-am separat de ei și nu am reușit în 75 de ani de existență să producem o pace consistentă ci

numai ură și beligeranță. Ne-am separat intern, în grupe și cliici interesate, prost conduse de un guvern penibil, inapt, și duși la exasperare de hărțuieli interne și externe culminate cu **CRIMA Hamasului DE LA 7 OCTOMBRIE**. Există probleme care **NU AU SOLUȚII**. Israelul este iar vizat și vânat. Ca în toată istoria noastră vom supraviețui și de data aceasta. **NR**

Maria Cecilia Nicu A fi sau a accepta?

Contemporani unei istorii “în marș” – ca să folosesc o expresie preferențială a epocii pe care (ea, istoria) a creat-o – Ţvetaeva, Pasternak, Gorki, Maiakovski, Esenin, Bulgakov formează o grupare culturală pentru care cadența inregimentării implică analitic în asemenea măsură încât echilibrul înțelegerii devine o totală imposibilitate. Marca definitorie mi se pare suspensia chestionării; întrebări fără răspuns definesc destine al căror paralelism pare a se interfera dirijat parcă de o “mână nevăzută” dar inevitabil prezentă.

Poate mai mult decât oricare altul Bulgakov ne ajută cu prisosință să ne apropiem de ceea ce se întâmplă ori mai corect de ceea ce determină reacția umană - singulară sau colectivă - când realul știut deraiază în direcții fie și previzibile, dar catastrofice.

Bulgakov scrie, pe parcursul întregii vieți (scriitoricești) - cam între 1917, când începe să publice și 1940, când se stinge - volumul “Corespondență - jurnale” din care informația cotidiană traduce “bătălia” înțelegerii – ce să mai vorbim de cea a acceptării – pentru că viața se desfășoară mai tot timpul pe “muche de cuțit” și atunci

nu se știe ce sau dacă se va păstra ceva din noianul de trăiri fie personale fie de ansamblu mai ales atunci când o personalitatea contorsionată a unui talent ieșit din comun “collide” cu impotența limitelor umane, ale lui sau ale celorlalți.

“None of us can help the things life has done to us.” zice Eugen O’Neill și parcă (poate) niciodată istoria nu știm să fi fost tulburată atât de complex inevitabil când revoluții și războaie se suprapun, se amalgamează ori și și mai și se rostogolesc unele într-altele ca într-un “blender” a cărui “producție” finală n-are gust, n-are culoare, e că *zaibarul* ăla pritocit amatoristic că poate fi confundat cu orce și atunci omul se simte suspendat undeva pe sârma întinsă a acrobatului care încearcă traversarea (ca la circ!) fără plasa de siguranță.

Și cum în Rusia care n-a dispărut încă și Sovietele care n-au apărut încă (suntem în prima parte a sec. trecut) efectele **epocii** par a fi cel mai violent aplicate, **intelectul** plătește prețul trecerii fără menajamente: Ţvetaeva, Esenin, Maiakovski “alunecă” inevitabil pentru că echilibristica unor momente fie personale fie oficiale îi dezechilibrează – *se sinucid* - Gorki rezistă “agățat” de idei și speranțe fără șansa ieșirii din “Azilul de noapte” altfel decât cu decizia definitivă (suspectată) a lui Stalin și, desigur, Bulgakov , “maestrul” debusolat a cărui “margareta” execută piruetele tragice ale inacceptării.

În “Corespondență- Jurnale”, mărturie directă și cumva transcriere în real a romanului “Maestrul și Margareta”, OMUL Bulgakov - nevrotic, schizoid chiar se zbate într-o viață care chiar dacă nu-i precară îl marginalizează, îl ține izolat într-un fel de întuneric perceptual materializat în ultima instanță în orbirea spirituală și fizică din

ultimul an al vieții...și nu avea decât 49 de ani... Asa cum CREATORUL Bulgakov agonizează fără putință de scăpare, opera lui rămânând în afara comunicării pe care o știe posibilă, “verificarea” valorică, pe care și-o dorește, dovedindu-se până în final utopică - sovietismul stalinist în ofensiva instalării definitive sufocând ori ce încercare de “ieșire la rampă”.

Aplauzele nu vin!

Jurnalul, însemnările acestea zilnice prin care pătrundem într-o anume intimitate, sigur că pe măsura permisiunii care o compun, nu este de loc lectura mea preferată. Mi s-a părut întotdeauna o așa “un easy” ochiadă pe gaura cheii, nepoliticoasă curiozitate, pe cât de neavenită pe atât de necivilizată. Limită personală, recunosc, dar mizeriile vieții, consider eu, sunt stanțe individuale, ele ar trebui să rămână în spațiul acela închis în care ne înscriem și în care ne consumăm indiferenți (am vrea!) la voințele din afară. Bulgakov nu s-a sfiit să lase larg deschisă ușa intimității așa ca să privim înăuntru, deloc jenați de ceea ce s-ar putea să ne placă sau nu, să ne sperie sau nu, să ne surprindă sau nu și, mai ales, să înțelegem sau nu.

Scrisorile și notațiile zilnice se interferează, nevoia de a se dezvălui pare vitală, un caleidoscop de trăiri contorsionate de frământări trecute mult dincolo de constatarea imediată: îi scrie soției, pe care o adoră “și e grasă”, cum spune undeva într-o mirare continuă, scrie membrilor familiei, oficialităților, lui Gorki, Mariei Reinhardt, lui Stanislavski, și unei pleiade de “personalități” oficiale în bătălia fără rezultat de a i se recunoaște meritele de prozator, dramaturg, libretist, satiric observator al curențelor vremii (mai ales!) traducător și, în ultimă instanță, autor al

capodoperei – evident – postume, “Maestrul și Margareta” de a cărei valoare este perfect conștient și, concludiv, scriindu-i chiar lui Stalin a cărui ambiguitate îl ține în suspensia speranței până în final.

O lume în mișcare catastrofică se dezvăluie, se despoaie de ideatica dogmatică și, în consecință, ne pune la-ndemână procesul distrugerii omului a cărui operă supraviețuește în pofida oricărei logici motivate ideologic.

Nimic nou sub soare!\... Nu?

Liviu Antonesei

Pentru...

Cei care, mulțumiți sau mofluzi, o numeau
tîrfa batalionului de poeți pe cale de apariție
nu știau nimic nici despre poezia ei abisală,
nici despre singurătatea croită cît universul –

de acolo izvorau entuziamele frînte, de acolo
jerbele scînteietoare și melancolia aceea amară,
parcă trecută prin pelinul macerat în apa mării...

Ridicați pe culmi și aruncați în marea prăpastie,
uneori în aceeași clipă, dintr-o singură mișcare,
mulți s-au pierdut, unii vor fi ajuns la poezie, dar
au uitat calea, miracolul care i-a născut altcum –
au trădat-o pe rînd și laolaltă crezînd că-s trădați
de cea mai loială ființă trecută prin această
lume...

Ajuns la capătul poveștii, eu nu pot să uit nimic
–

ca o hologramă pulsează în mintea, inima mea!
Nici trenul acela aglomerat și murdar dinspre
Sighișoara ce are acum un fuselaj strălucitor...

*(Din volumul întotdeauna și încă o zi/ Poeme
2021 –*

2022 în curs de apariție la Editura Eikon)

Seara coboară încet peste colinele Haifei Alfred Popplinger

Încă nu ...

E sfârșit de Noiembrie.

Un vînt rece suflă dinspre miazănoapte.
Valurile aduc la mal nămeți de zăpadă .

Plaja e plină e scoici sterpe

Si pietre șlefuite, mai mici și mai mari.

Din cer un zumzet continuu,

Suntem supravegheați și ocrotiți

Automobile ticsesc arterele ,

Claxoanele lor sfâșie atmosfera cu cruzime .

Forfotă citadină obișnuită .

Drapele fâlfâie pe balcoane și pe toți stâlpii .

Nu e sărbătoare .

avem nevoie să ne redobîndim

Încrederea, curajul și speranța.

Suntem un rănit grav

Care învață din nou să meargă .

Și ca orice recuperare

Va fi o cale lungă .

Dar știm că vom răzbi

Căci nu avem alternative.

Golda a spus-o deja jumate secol înainte .

Liliana Popa

ESCAPISM

(uneori uit să dorm)

Flora o aduce pe Venus la țărnam
într-o scoică
și scoica începe să cînte
în secolul care a uitat să respire
și peștii să tacă
într-o zi cenușie de noiembrie
un nor albastru
trimite o rază
printre degetele lui străvezii
și raza mi se strecoară printre degete
îmi pătrunde în piele
ca gândul ce alungă norii
uneori uit să dorm
în farul meu cu o singură lumină
în răstimpuri ascult neliniștea
uneori uit să dorm
și mă întîlnesc cu mine
lîngă farul singuratic
diminețile vin neliniștite
ca păsările în furtună
și eu le mîngîi aripile
se face seară
și trebuie să ajung la far
altfel
îmi voi uita iar visele

***

Mari Fotografi

Legendarul fotograf în alb-negru **Elliott Erwitt** s-a stins din viață în locuința sa din Manhattan pe 29 noiembrie, la vârsta de 95 de ani. Apreciat pentru umorul său vizual sec și pentru abilitatea de a găsi o imagine convingătoare în aproape orice scenariu, Erwitt a acumulat peste 70 de ani de experiență în domeniul fotografiei documentare de-a lungul unei cariere care l-a purtat prin America de Nord și Europa. Cu un ochi pentru ironie și sinceritate, fotograful era cunoscut pentru că înduioșa celebritățile, surprindea excelența canină și extrăgea absurdul din locurile și experiențele cotidiene.

Născut la Paris din părinți evrei ruși, Erwitt a fost crescut în Milano, Italia, până la vârsta de 10 ani, înainte de a emigra în Statele Unite în 1939, scăpând de regimul fascist înălțător înainte de debutul celui de-al Doilea Război Mondial. S-a mutat la Los Angeles împreună cu tatăl său la începutul anilor 1940 și a început să dezvolte fotografii ale vedetelor de cinema în camere obscure comerciale și să facă fotografii

comandate localnicilor în adolescență, înainte de a se îndrepta spre New York înainte de sfârșitul deceniului. Pe coasta de est, Erwitt a intrat în contact cu Robert Capa, Edward Steichen și Roy Stryker - acesta din urmă l-a angajat ca fotograf pentru un proiect cu Standard Oil Company, care a contribuit la lansarea carierei sale de liber profesionist.

Fotografie realizată de Elliott Erwitt în San Bernardino, California, în 1983 (© Elliott Erwitt/Magnum Photos)

Erwitt a fost înrolat în Armata Statelor Unite în 1951, ducându-și aparatul foto de încredere în Germania și Franța până când a fost scos din armată în 1953. A fost invitat să se alăture Magnum Photos de Capa, cofondatorul colectivului, iar fotografiile sale documentare realizate ca freelancer au început să apară în Life, Look și Collier's, printre alte publicații, între anii '50 și '60, înainte de a fi președinte al Magnum timp de trei ani.

De-a lungul carierei sale, Erwitt a surprins momente și figuri esențiale din istoria internațională, politică și divertisment, inclusiv instantanee cu Che Guevara, Fidel Castro, Marilyn Monroe, Arnold Schwarzenegger, John F. Kennedy și Jackie Kennedy, Jack Kerouac, Nam Jun Paik și o fotografie iconică a vicepreședintelui de atunci Richard Nixon care îl lovește în piept

pe Nikola Krushchev în timpul "Dezbaterii din bucătărie" din 1959.

Pe lângă documentarea momentelor istorice, Erwitt a fost foarte pasionat de capturarea câinilor - mai ales într-o lumină umoristică. De fapt, el a publicat patru cărți separate constând în fotografii cu câini de-a lungul carierei sale, pur și simplu pentru că îi plăceau și "pentru că nu se opun să fie fotografiați și nici nu cer amprente". De la căței de rasă și cățeluși de oraș la modă, la terieri săritori și câini cu slujbe, fotograful a surprins personalitățile lor efervescente, precum și eforturile uluitoare pe care le-au făcut stăpânii lor pentru a-și etala dragostea.

O fotografie realizată de Elliott Erwitt la Paris, Franța, în 1989 (© Elliott Erwitt/Magnum Photos)

Într-un mediu fericit între celebrități și blănoși, Erwitt a avut, de asemenea, un talent pentru fotografii perfect sincronizate care imortalizau momente de ironie, absurditate și fantezie întâmplătoare și artificială găsite în viața de zi cu zi. Printre fotografiile emblematice ale acestei variante se numără, printre zecile de fotografii, o persoană cu o umbrelă sărind peste o băltoacă în fața Turnului Eiffel și un instantaneu sincer al unui cuplu care se giugiulește văzut prin oglinda retrovizoare a unei mașini.

"Fotografia este o artă a observației", a spus cel mai bine artistul. "Are puțin de-a face cu lucrurile pe care le vezi și totul are de-a face cu modul în care le vezi".

Prin expozițiile acestei ierni

Cecilia Vicuña, Janis Joe, 1971.

Iarna este un anotimp liniștit pentru muzeele din întreaga lume. Expozițiile de toamnă rămân la vedere în speranța de a atrage vizitatorii în lunile reci, în timp ce curatorii pregătesc de obicei marile retrospective pentru primăvară. Dar nu va fi în totalitate așa de data aceasta.

În Germania, va începe o celebrare de un an dedicată lui Caspar David Friedrich, pictorul romantic născut în urmă cu 250 de ani, iar America Latină va avea parte de una dintre cele mai mari expoziții dedicate artistei de origine chiliană Cecilia Vicuña la Buenos Aires. Retrospective sunt, de asemenea, în pregătire pentru Yoko Ono, Emily Kam Ngwarray și multe altele. De asemenea, vor fi prezentate și noi apariții. Maestrul renașcentist puțin cunoscut Pesellino va fi prezentat din nou la Londra, iar Anu Põder, un sculptor estonian care a participat la Bienala de la Veneția de anul trecut, va fi prezentat în Elveția. Iar o expoziție de mare succes la Met, dedicată Renașterii din Harlem, pare să inițieze o nouă înțelegere a istoriei artei afro-americane. Aceste expoziții și multe altele figurează pe siteul <https://www.artnews.com/list/art-news/news/museums>, care prezintă 33 de expoziții muzeale și bienale care trebuie neapărat vizitate și care se deschid în întreaga lume între începutul lui decembrie și sfârșitul lui februarie.

**“David Goldblatt:
at Art Institute of Chicago**

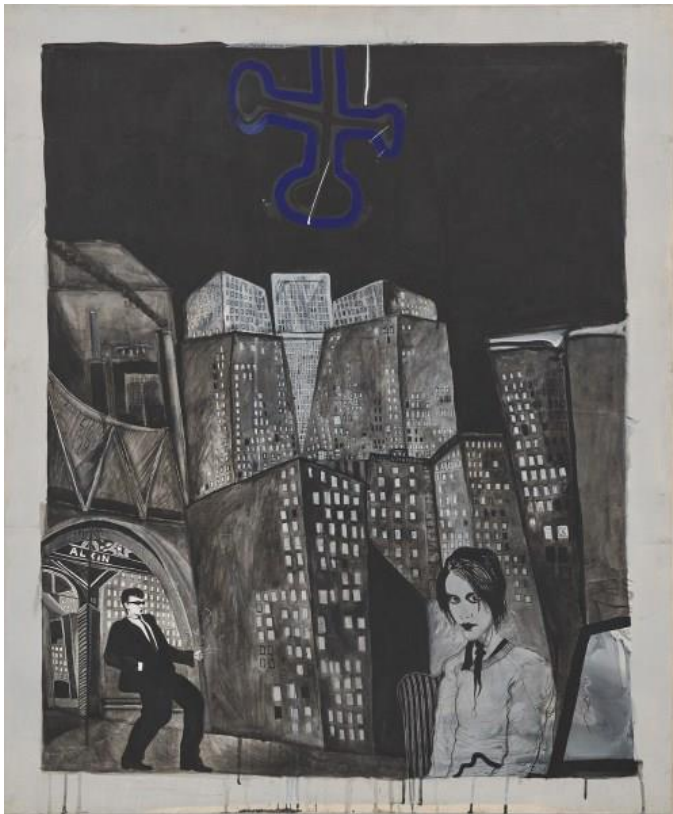
David Goldblatt, Sunday morning: A not-white family living illegally in the “White” group area of Hillbrow, Johannesburg, 1978.

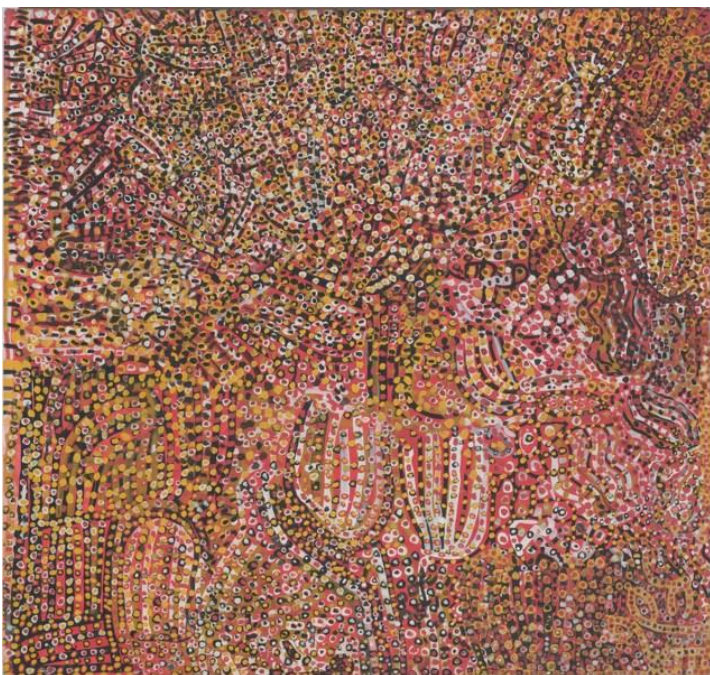

“Karlo Kacharava: Sentimental Traveler” at S.M.A.K., Ghent, Belgium with

Karlo Kacharava, *Perversion of Kings*, 1993.

Emily Kam Ngwarray at National Gallery of Australia, Canberra

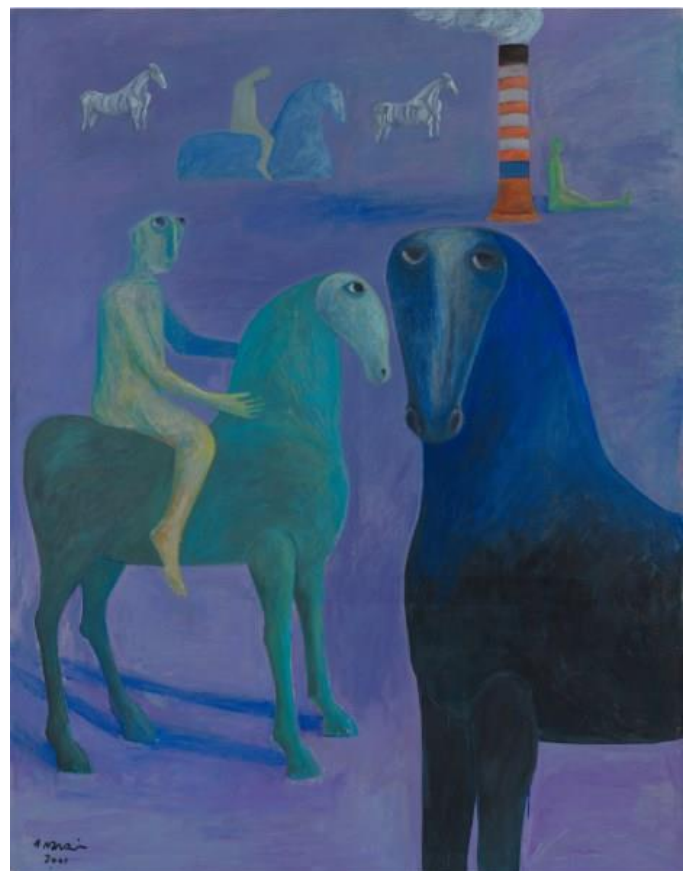
“Imagined Fronts: The Great War and Global Media” at Los Angeles County Museum of Art

Félix Vallotton, Verdun, 1917

“Ahmed Morsi in New York: Elegy of the Sea” at Institute of Contemporary Art, Miami

Green Horse, 2001

Pesellino: Un maestru al Renașterii dezvăluit" la National Gallery, Londra

O vastă scenă de bătălie care prezintă oameni în veșminte vechi luptând în fața unui oraș.

Francesco Pesellino nu este, cu siguranță, un nume cunoscut în 2023, dar cu mai bine de cinci secole în urmă, în Italia Renașterii, lucrurile stăteau cu totul altfel. Comenzile primite de la puternica familie Medici l-au transformat într-o vedetă, iar savanții vremii sale i-au apreciat abilitățile de a picta figuri mici și bogate în detalii. În încercarea de a-l salva pe Pesellino din semi-obscuritate, conservatorii de la National Gallery au aranjat Povestea lui David și Goliat (cca. 1445-55), o scenă de luptă înghesuită de soldați care se duelează, și sunt acum gata să prezinte rezultatele muncii lor alături de alte lucrări ale lui Pesellino, a cărei operă este mică, deoarece a murit la 35 de ani. Expoziția se numără printre foarte puținele expoziții importante despre Pesellino organizate vreodată, ceea ce o face o necesitate pentru fanaticii Renașterii.

Cecilia Vicuña, Unir a todo el pueblo contra la dictadura, 1976.

“Cecilia Vicuña: Dreaming Water” at Museo de Arte Latinoamericano de Buenos Aires

AG- SAGA

SCLIPIREA UNEI ÎNTÂLNIRI

La cea de a 30-a ediție a Târgului de Carte „Gaudeamus” București – Noiembrie 2023, am avut plăcerea să-l cunosc pe scriitorul **Saul Leizer** care mi-a recomandat, spre lectură, una dintre creațiile d-sale, **Minți evreiești sclipitoare** (Editura SAGA, Israel, 2018), pe care am achiziționat-o și pentru care mi s-a oferit și un autograf – întru amintire.

Respectivul volum se deschide cu o emoționantă prefață, semnată de dr. Paul Leibovici, urmat de „Nota Editorului”, respectiv, Adrian Grauenfels, cunoscutul director al revistei „Jurnal Israelian” și al Editurii „Saga”.

Privit retrospectiv, volumul semnat de dl. Saul Leizer oferă cititorului o privire de ansamblu asupra multor personalități ale lumii științifice, religioase și culturale universale.

Pentru unii dintre noi am putea fi tentați să credem că avem în fața ochilor un dicționar, dar ne-am înșela, pentru că fiecare medalion are povestea ei, interesantă și mai presus de orice, educativă.

Seria „minților sclipitoare evreiești” este deschisă, firește, de un medalion dedicat autorului relativității, Albert Einstein, într-adevăr, „cel mai influent om din toate timpurile” care ne-a uimit și printr-un mesaj – in aeternum – privind ideea de „Dumnezeu, religie și sensul vieții”, într-o epistolă, redactată olograf, chiar cu un an înainte de marea despărțire de această lume pământească (1954).

Un surplus de informație descoperim și în medalioanele-eseu dedicate, spre exemplu, fizicianului Bloch Felix – laureat al Premiului Nobel; inventatorilor Andre

Gustav Citroen, Aizic Singer; biochimistului Funk Casimir – descoperitorul vitaminelor etc. Un nume distins este și cel al gânditorului Ludwig Zamenhof (1859 – 1917) – inventatorul limbii esperando.

Interesantă și palpitantă este viața biofizicianului și cartografului Rosalind Franklin, care a adus contribuții importante la înțelegerea structurilor fine moleculare ale ADN-ului, ARN-ului, virusurilor etc. De altfel, în Anglia, două dintre cele mai cunoscute monografii ce i-au fost dedicate acestei cercetătoare, poartă semnătura lui Anne Sayre (2000) și Karen De Seve (2022).

Cât privește personalitatea navigatorului Cristofor Columb, „eroul care a învins oceanul”, notațiile despre originea sa se dovedește a fi controversată. E drept, autorul a îmbrățișat ideea formulată, pe la 1940, de către un istoric spaniol, privind posibila sa origine „marrano”, dar tot așa de bine putem îmbrățișa și afirmația unui alt istoric, privind originea sa „catalană”, dacă avem în vedere și numele său de „botez”.

Atenția sporește atunci când pronunțăm numele lui David Ricardo. O minte sclipitoare în domeniul economic. O dovedesc traduceri în limba română, ca bază științifică de studiu, din care amintim: **Opiniuni monetare** (1937) sau **Principiile de economie politică și de impunere** (1939, cu republicare, în 1993 și 2001). La 200 de ani de la moartea sa (1823), judecățile sale (în domeniul economic) rămân și astăzi perfect valabile.

Sunt personalități, precum Hasdai Ibn Șaprut (910 – 970), cărora autorul le acordă bogate spații, pentru a înțelege ce înseamnă diplomația. Dobândind cunoștințe avansate de medicină, Hasdai Ibn Șaprut are bucuria de a trata gratis pe oamenii timpului său. Faima lui de medic „fără de arginți” atrage atenția Califului.

Plină de substanță este, de asemenea, relatarea disputei teologice care s-a desfășurat la reședința suveranului Khazar, pe la anul 740, eveniment relatat și de filosoful Andrei Oișteanu, în studiul „Evrei, creștini și musulmani în dispută”!

La fel de fascinantă este și povestea vieții lui Avram Ibn Ezra (1092 – 1167), înțelept de secol al XII-lea, deopotrivă, teolog, poet, filosof, matematician, astrolog, medic și... (luând drept suport dramatismul situației din timpul unei puternice furtuni pe mare, când profesorul Avram Ibn Ezra va salva de la înec pe cei 15 elevi ai săi) – iscusit diplomat.

Un spațiu emoționant este atribuit și poetului Ițic/Itzic Manger, născut la Cernăuți, în anul 1901. La Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași sunt câteva volume editate în Interbelic (1929, 1942, 1947), dar în limba engleză. Singurul volum redactat în limba română este volumul de versuri „Balada evreului care a ajuns de la cenușiu la albastru” (1983), în traducerea Ninei Cassian (inclusiv, prefațator) și al lui Israil Bercovici.

La 50 de ani de la moartea sa, ICR Tel Aviv organizează o amplă acțiune de omagiere.

Și pentru a vă incita la lectură, merită să reproducem câteva versuri din poemul „Ani am rătăcit”, în traducerea liberă a lui Carol Feldman: „Voi sta îngândurat în fața marelui tău deșert / și voi auzi pașii milenari ai cămilor, / care leagănă pe cocoșele lor peste nisipuri / învățătura și marfa și vechiul cânt al pribegiei”.

Sunt multe nume de „minți sclipitoare” care i-au atras atenția scriitorului Saul Leizer, însă, ca o concluzie, aș vrea să-l amintesc pe mult îndrăgitul matematician (pe care am avut fericirea să-l

ascult, de mai multe ori, în direct) **Solomon Marcus** (1925-2016) cu al său **DECALOG**.

Și cât de mult ar merita ca acest „Decalog” să fie cunoscut și respectat de întreaga omenire. Iată care sunt „nevoile” urgente ale omului contemporan (inclusiv, în toate școlile lumii): „nevoia de a da sens vieții; nevoia de îmborsărire; nevoia de întrebare și de mirare; nevoia de îndoială și de suspiciune; nevoia de greșală și de eșec; nevoia de joc; nevoia de identitate; nevoia de omenesc și de omenie; nevoia de cultură; nevoia de transcendență”.

Și doar respectând toate aceste principii, și cunoscând sclipirile înaintașilor noștri (evrei și neevrei), negreșit, am deveni, nu neapărat, „sclipitori”, dar mai buni – în mod cert!

Livia Ciupercă

București, 26 noiembrie 2023

Yuval Harari despre sfaturile pe care le dă tinerilor pentru era inteligenței artificiale. (AI)

Uite - este pentru prima dată în istorie când nimeni nu are nicio idee despre cum ar arăta lumea, cum va arăta lumea peste zece ani. Da, nimeni nu are nicio idee despre cum va arăta lumea când vei crește. Știi, de-a lungul istoriei nu a fost niciodată posibil să prezici viitorul. Trăiești în Evul Mediu, nimeni nu știe dacă peste zece ani vor invada vikingii sau mongolii, dacă va fi o epidemie, dacă va fi un cutremur... cine știe. Dar structurile de bază ale vieții nu se vor schimba. Majoritatea oamenilor vor fi în continuare țărani. Armatele vor lupta călare,

cu săbii, arcuri și săgeți și alte lucruri de genul acesta.

Așa că ai putea învăța multe din înțelepciunea bătrânilor tăi. Ei au fost acolo înainte și știau ce fel de abilități de bază trebuie să înveți. Majoritatea oamenilor trebuie să învețe cum să semene grâu și să recolteze grâu sau orez și să facă pâine și să construiască o casă și să călărească calul și lucruri de genul acesta. Acum nu avem nicio idee, nu doar despre politică, nu avem nicio idee despre cum va arăta piața muncii peste zece ani. Nu avem nicio idee, absolut nicio idee despre ce aptitudini vor mai fi necesare. Credeți că veți învăța să codificați, pentru că vor avea nevoie de o mulțime de codificatori în anii 2030. Gândiți-vă din nou. Poate că **AI** face toată codificarea. Nu ai nevoie de nici un programator... vrei nu știu ...vei învăța să traduci limbi străine, vrei să fii traducător - s-a dus și asta, nu știm ce competențe vor mai fi necesare. Așa că cea mai importantă abilitate este capacitatea de a continua să învățăm și să ne schimbăm pe tot parcursul vieții noastre, ceea ce este foarte, foarte dificil să ne reinventăm în permanență, este o practică profundă, din nou, este într-un fel o practică spirituală. Pentru a vă construi personalitatea, pentru a vă construi mintea foarte plată ca o minte foarte flexibilă. Dacă, în mod tradițional, oamenii se gândeau la educație ca la construirea unei case de piatră cu fundații foarte adânci, acum este mai degrabă ca la montarea unui cort pe care îl poți plia și muta foarte repede în următorul loc, pentru că acesta este secolul XXI.

Transcripție și traducere -AG

***

Au apărut maci la Marea Moartă

În mod obișnuit, mii de turiști ajung în sudul țării, să-și încânte privirea la vederea câmpurilor întregi, de culoarea roșie. Câmpuri de maci, care se bucură de razele soarelui și parcă vor să ureze "bun venit" turiștilor. Acum, la malul Marii Moarte, întâlnim 1400 maci din ceramică fixați pe o tijă metalică. Numărul 1400 este numărul celor omorâți în primele ore ale războiului. Pe fiecare floare, este scris numele celui care a trăit doar până la Holocaustul din 7.10. 2023. Nume de noi născuți și în continuare, toate vârstele, până după 80+. Fiecare mac roșu, este de fapt un simbol al vieții care a fost și, nu mai este. Culoarea roșie a macilor, este simbolul sângelui celor uciși. Pământul, sângele și cerul! În primăvară, vor înflori macii și tot sudul țării va fi o grădina de maci roșii. Din nou, o țară întreagă va ajunge în sud, de această dată nu numai să privească frumusețea grădinilor în floare. Ca un semn de reverență a memoriei celor care au fost și nu mai sunt. Natura se trezește la viață și un

popor întreg va continua viața, așa cum o face de peste 2000 ani. AM ISRAEL HAI = Poporul lui Israel trăiește! Este o certitudine.

Paula Drexler - Haifa

FILM SCURT DESPRE PROIECT

<https://www.youtube.com/watch?v=z9hgy6gY79M>

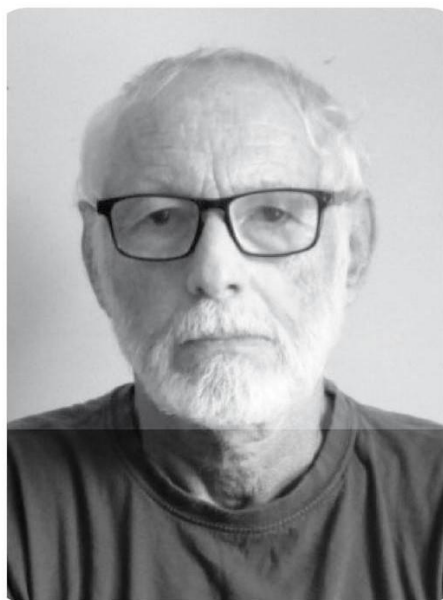
Jurnalul Israelian apare și în limba Engleză :

<https://www.jurnal-israelian.com/theenglishcourier>

ADRIAN GRAUENFELS

(Rishon Le Zion, Israel)

Adrian Grauenfels (n. 2 noiembrie 1946, București), de profesie inginer, a emigrat în Israel în 1972. Este poet, eseist, editor, traducător, columnist. A semnat peste douăzeci de volume de eseuri (*Dante Alighieri – Omul Renașterii italiene*, 2021 ș.a.) și peste douăzeci de ebook-uri cuprinzând traduceri din limba ebraică modernă (din Yehuda Amichai, Amos Oz, poeți israelieni, afro-americieni, asiatici etc.).

A redactat reviste virtuale (*Secolul XXI, Alchemia, Nautilus, Jurnal Israelian*). Din anul 2017 conduce Editura SAGA-Israel.

Delia MUNTEAN

Răni și Steaguri

Să presupunem că un soldat rănit întreabă:
Care este cuvântul pentru un steag?
Și o voce, a ta sau a altcuiva, răspunde
Pe un ton nerăbdător: STEAG
Steag este cuvântul pentru alb-albastru
Închipuie-ți, e destul de clar, ți se cere să-l înfigi sus, pe creste
Tot nu are sens, de vreme ce un steag
este o simplă pânză, dar nu asta ai vrut să afli, ci *steag*
este cuvântul pe care îl spui dușmanului uimit, este ceva
în spatele cuvântului, cum este, de pildă,... *acasă*
Te uiți prin luneta armei tale
acum, undeva este o fereastră, un
Fenomen sau peisaj sau un alt miros
Cenușă în loc de gardenii ofilite...
Un sentiment diferit, o sursă, o esență,
O anumită zi sau o anumită oră din zi într-un anume
câmp de mine
unde ai fost rănit.
Dar, totul este încurcat, așa cum spui,
Ne agățăm de amintiri, nu de fapte,
(cuvântul *steag* în arabă), începi să realizezi...
Speranțele unei mari călătorii sunt în zadar acum
Soldat, noi continuăm, mergem mai departe, după
cum cere ordinul
Când vezi un steag fără nume, îl schimbi cu al tău steag
și lupti tot așa mai departe...

Pacea

Iată și ea, Pacea,
va veni ca un împărat mort
pusă pe catafalcul de tun,
rugină și lacrimi

ieșim din melci, cochilii ciuruite,
arici fără țepi cu moralul buimac

încercăm să înțelegem neînțelesul,
lipsa exploziilor
conturul unor nori impecabili

nu pot vorbi cu anumite persoane
de fapt, nu mai comunic cu nimeni
ce era de spus, am epuizat
florile din gâstră au sucombat de sete
inima luptătorului nu simte nimic
ticăie reflex așteptând
noaptea și visul
acolo e adevărata Pace, războiul din noi,
amintirea Paradisului de dinainte.

Din Revista Nord Literar
Decembrie 2023

O traducere de Cătălina Frâncu

*„Știu că există mai multe lumi decât lumea
aceasta mică Unde părem a muri -*

*Pământul stâncos și tare, aflat în partea de
jos*

În imensul ocean al vieții.

Știu că moartea, care e totul, nu e nimic,

*și că, de la moarte la moarte, sufletul care
este*

*Nu cade într-o fântână: doar merge pe un
alt drum.*

*La vremea Lui și a noastră, doar Domnul o
să ne-o spună.”*

Maria Teresa Sampaio, "Moartea lui Fernando Pessoa"

Fernando Pessoa fuma aproximativ patru pachete de tutun zilnic și bea mult. În ultimii ani de viață, crampele abdominale și stările febrile, uneori intense erau din ce în ce mai frecvente.

Doctorul îl avertizase de mai multe ori că trebuie să se oprească, dar poetul nu l-a ascultat și și-a continuat drumul, nepăsător de teribila realitate care atârna ca o sentință fatală asupra vieții lui.

A trăit ca să scrie.

A scris atât de mult și atât de divers încât și astăzi cercetătorii îi descoperă textele.

Și totuși “Mensagem” a fost singura carte publicată în timp ce a trăit.

A plecat la 47 de ani când nu se mai aștepta la nimic de la viață. Copilăria a fost paradisul lui pierdut, iar mama lui - ancora veșnică, pe care a iubit-o mai mult decât orice în viață, nu l-a înțeles niciodată.

Ofélia ar fi fost iubita posibilă, pe care a trebuit s-o abandoneze pentru că viața ei era ghidată de Maeștrii ocuți, și fiindcă totul se învârtea în jurul operei literare. Pentru a o duce la îndeplinire, avea nevoie de pace și izolare. Asta i-a scris într-o scrisoare...

„A fost un poet animat de filozofie, nu un filosof cu facultăți poetice. Îi plăcea să admire frumusețea lucrurilor, să descopere, în imperceptibil și în neînsemnat, sufletul poetic al universului.”

Pentru el „poezia este uimire și admirație, ca o ființă căzută din ceruri care devine pe deplin conștientă de căderea sa, uluită de ceea ce vede”.(1)

O operă imensă pe care a lăsat-o în urma sa și care se studiază și astăzi. Era atât de imens și atât de adânc încât nu putea încăpea înăuntrul său. A trebuit să se transpună în toate acele heteronime și figuri literare create de imaginația lui. Spirit insubordonat, creator de paradoxuri și enigme, el a fost Alberto Caeiro, Ricardo Reis, Álvaro de Campos și Bernardo Soares, printre mulți alții (mai mult de 70), dar în toate el a fost el însuși.

A devenit cel mai tradus scriitor portughez din lume și „Livro do Desassossego”, paradoxal o proză și nu o carte, pentru că este fragmentară, este cea mai bine vândută din opera sa.

A venit, după cum a observat foarte bine, înaintea timpului său și a semenilor săi și a ajuns pe culmi unde nu putea avea decât singurătate.

Ne-a lăsat un lamento, care seamănă mai degrabă cu un strigăt al sufletului: „Mă gândesc uneori, cu o tristă încântare, că, dacă într-o zi, într-un viitor căruia nu-i mai aparțin, aceste propoziții pe care le scriu vor fi lăudate, voi avea, în sfârșit, oameni care mă „înțeleg” pe mine, pe mine, și adevărata

familie care să mă nască și să mă iubească. Dar, când mă voi fi născut acolo, departe, eu voi fi murit de mult. Voi fi înțeles doar în efigie, când afecțiunea nu-l mai mângăie pe cel care a murit de ne iubirea avută în viață. Într-o zi, poate, vor înțelege că mi-am îndeplinit, ca nimeni altul, datoria mea înnăscută de interpret al unei părți a secolului nostru; și, când vor înțelege, vor scrie că pe vremea mea am fost neînțeles, că din păcate am trăit printre ne iubiri și răceală și că este păcat că mi s-a întâmplat asta."(2)

Și așa a fost.

Moartea nu a însemnat pentru el sfârșitul, ci doar trecerea la viața adevărată, singura care conta, din moment ce aceea prin care trecea nu era decât un vis și o umbră, fiindcă „în a muri nu trebuie să fie vreun sens”.

Creștin gnostic, Fernando Pessoa, se vedea ca o scânteie pierdută în exilul pământesc, care avea să revină la originea divină după trecerea lumească. Străin absolut în această viață, poetul a fost eternul călător tânjind să ajungă la originea a tot ceea ce, și, în cele din urmă, întâlnește în sine.

„Știu că există mai multe lumi decât această lume mică

Unde părem a muri -

Pământul stâncos și tare, aflat în partea de jos

În imensul ocean al vieții.

Știu că moartea, care e totul, nu e nimic,

Și că, de la moarte la moarte, sufletul care este

Nu cade într-o fântână: doar merge pe un alt drum.

La vremea Lui și a noastră, doar Domnul o să ne-o spună.”

Puțin sau nimic nu contau avertismentele doctorului, durerea resimțită, sau chiar premonițiile, pentru un om pentru care viața era simțită ca „o călătorie experimentală, făcută involuntar” de spirit prin materie. De altfel, el anticipase deja: „Nu socot să mă pot bucura de viața mea și nici nu mă gândesc să mă bucur de ea. Vreau doar să o fac mare, chiar dacă trupul și sufletul meu trebuie să fie combustibilul pentru acel foc. Vreau doar să o fac din toată omenirea; chiar dacă pentru asta trebuie să o pierd ca a mea.”

Și mai adăugase: „Singura compensație morală pe care o datorez literaturii este gloria viitoare de a-mi fi scris lucrările actuale”. Necunoscut publicului, recunoscut doar de semenii săi, poetul părea să prevadă succesele viitoare.

Totuși, dacă spiritul nu cunoștea bariere, corpul era degradat.

La 29 noiembrie 1935, îl chemase pe dl. Manassés, frizer, care locuia foarte aproape de el, pe Rua Coelho da Rocha, în Campo de Ourique, dar a ajuns să fie internat la Spitalul de São Luís dos Franceses, din Bairro Alto, cu o criză hepatică gravă. Deja în pat, simțind sfârșitul, a cerut hârtie și creion pentru a scrie ultimele cuvinte, în modul enigmatic care îi era atât de specific.

Nu a folosit portugheza, ci engleza literară:

„Nu știu ce va aduce ziua de mâine”.

A doua zi, 30 noiembrie 1935, Fernando Pessoa ne-a părăsit. Era spre ora 20.

Îmi vin în minte cuvintele vizionare: „Să devin măcar un nebun care visează înalt, nu un singur scriitor, ci o întreagă literatură. Poate că eu am contribuit la mărirea universului, fiindcă cel care, murind, a lăsat scris un vers frumos, acela a lăsat cerurile și

pământul mai bogate, iar motivul existenței stelelor și a oamenilor mai misterios din punct de vedere emoțional.” (3)

Scriitorul a fost înmormântat în Cemitério dos Prazeres, la 2 decembrie 1935. Luís de Montalvor a vorbit în numele supraviețuitorilor grupului Orpheu. Fizic, ne-a părăsit, dar adevărata importanță a operei sale este încă de descoperit, recunoscut, studiat și tradus în întreaga lume, până astăzi.

Fernando Pessoa a fost sensibil și asta se poate vedea în multe dintre scrierile sale, precum aceasta în care i-a atribuit maestrului Caeiro una dintre cele mai profetice fraze ale sale, care avea să devină o realitate inevitabilă:

„Ca Universul, trec și rămân”.

***

(1, 2, 3) În: Opera esențială a lui Fernando Pessoa. Proză intimă și autocunoaștere. Ediția Richard Zenith, Assírio & Alvim, aprilie 2007”

20 de cuvinte și expresii despre care se știe că au fost inventate de Shakespeare

William Shakespeare a fost un scriitor și poet incredibil, dar știați că a adăugat, de unul singur, mai mult de 1.700 de cuvinte la limba engleză?

Folosirea limbajului de către Shakespeare a fost de neegalat în urmă cu 450 de ani, cu sonetele și piesele sale care lansau frecvent cuvinte noi în engleză pe care el le-a creat. Nu a durat mult până când acești termeni au fost adoptați în limbă și mulți dintre ei sunt încă utilizați astăzi.

Iată 20 de cuvinte și expresii despre care nu știai că au fost inventate de Shakespeare - data viitoare când le vei folosi, știi că mergi pe urmele unei adevărate legende lingvistice.

1. Addiction (Dependență)

În timp ce conceptul de dependență exista de secole, cuvântul „addiction” în sine nu a existat până când Shakespeare l-a inventat în piesa sa, Othello.

2. All the world's a stage (Toată lumea este o scenă)

Înseamnă că viața este ca o reprezentație și că toți jucăm un rol diferit și a fost spusă de Jacques în As You Like.

3. Bedazzled (Năucit)

Shakespeare folosește cuvântul „bedazzled” pentru a descrie pe cineva care este copleșit de ceva care strălucește în piesa sa, *The Taming of the Shrew*.

4. Brave new world (Lume nouă curajoasă)

Această frază este adesea folosită pentru a sugera un sentiment de uimire și surprindere față de posibilitățile viitorului și a fost rostită de personajul Miranda din *The Tempest*.

5. Critic

Deși conceptul de critic exista de secole, cuvântul „critic” nu a fost folosit în sensul său modern până când Shakespeare nu l-a folosit în piesa sa, *Love's Labour's Lost*.

6. Eventful (Bogat în evenimente)

În *As You Like It*, Shakespeare a inventat cuvântul „eventful” pentru a descrie ceva care este plin de evenimente sau întâmplări.

7. Eyeball (Glob ocular)

În timp ce conceptul de glob ocular exista în mod evident de secole, Shakespeare a fost primul care a folosit cuvântul „eyeball” în piesa sa, *The Tempest*.

8. Generous (Generos)

Shakespeare a folosit cuvântul „generous” în sensul său modern pentru a descrie pe cineva care este bun și darnic în piesa sa, *Julius Caesar*.

9. Good riddance (Cale bătută)

Expresia „good riddance” este frecvent folosită pentru a sugera ușurare la plecarea cuiva sau a ceva neplăcut. Este menționată în *Troilus și Cressida*.

10. In a pickle (A fi la ananghie)

Această expresie este folosită pentru a sugera că te afli într-o situație dificilă sau inconfortabilă. *The Tempest*: Această expresie este rostită de personajul Alonso în Actul V, Scena I.

11. It's Greek to me (Este greacă pentru mine)

Folosită pentru a sugera o lipsă de înțelegere sau confuzie cu privire la ceva, această frază este rostită de personajul Casca din *Julius Caesar*.

12. Lonely (Singur)

Deși conceptul de singurătate exista de secole, Shakespeare a fost primul care a folosit cuvântul „lonely” în piesa sa, *Coriolanus*.

13. Majestic (Maiestuos)

Shakespeare a folosit cuvântul „majestic” pentru a descrie ceva care este măreț și impresionant în piesa sa, *Henric al VIII-lea*.

14. Manager

Cuvântul „manager” fusese folosit în alte limbi înainte de vremea lui Shakespeare, dar el a fost primul care l-a folosit în engleză în piesa sa, *A Midsummer Night's Dream* - Visul unei nopți de vară.

15. Radiance (Strălucire)

Shakespeare a folosit cuvântul „radiance” pentru a descrie ceva care strălucește în piesa sa, *The Two Gentleman of Verona*.

16. Star-crossed lovers (Îndrăgostiți predestinați)

Această zicală descrie doi oameni care sunt destinați să fie împreună în ciuda obstacolelor din calea lor și a fost folosită pentru prima dată în Romeo și Julieta în Prolog.

17. Swagger

În A Midsummer Night's Dream - Visul unei nopți de vară, Shakespeare a folosit cuvântul „swagger” pentru a descrie pe cineva care umblă cu o atitudine arogantă sau pompoasă.

18. Undress (Dezbracă)

În The Taming of the Shrew, Shakespeare a folosit cuvântul „undress” pentru a descrie actul de a îndepărta hainele.

19. Wild-goose chase (Goana după găscă sălbatică)

Aceasta este folosită pentru a descrie o urmărire inutilă. Romeo și Julieta: Această expresie este rostită de personajul Mercutio în Actul II, Scena IV.

20. To thine own self be true (Fii adevărat cu propriul tău sine)

Folosită pentru a sugera importanța de a fi fidel propriilor credințe și valori, această frază a fost rostită de Polonius în Hamlet.

Preluat de la EF -Education First

Julien Caragea

Lobby pentru petrecerea ploii

Julien Caragea

M-am ales cu lista frunzelor
scuipate din gură
Majoritatea sângerii
asudate de automobile târzii
O să-mi folosesc sistematic batista

***

S-ar putea să nu-i ajungă apele
Desfăcându-și pletele într-o cărare
încadrând casa unde zac
într-un cotlon al frumuseții
Sau poate cerul a luat o pauză
O pace
în care se poate muri
A obosit de atâta spălat

***

Legea mare legea de lumină
Noaptea după furtună
Sună talgere înalte de aramă
Liniștește pământul din grădină
Alături ne cheamă
Înainte doar șoptea

***

Pe obrazul lucios
Pe obrazul întunecat
Pe dimineața și toamna

asfaltului
Avalanșa cochiliilor
de melc
Uneori fulgerul
Când un copil învață mersul
palma ocrotitoare a mamei
gungurește

***

Roata din calamități
Roata la orele șapte dimineața
Proptită de zid
Trăgându-și sufletul
sub oblonul unei prăvălii
Pe strada mărginașă
O floare albastră
Marea

Fotografia Înrolată Crăciun în Fâșia GAZA

For this year's Christmas nativity scene, the Lutheran Church of Bethlehem depicted baby Jesus wrapped in a Palestinian *keffiyeh* and placed amid stone and wood debris in a show of solidarity with civilians being bombed in Gaza.

Concurs foto
Regula Tschumi-Ghana

Dream land – Alain Schroeder – India

Locul I

Israelul?

Publicat în ziarul italian „IL FOGLIO”:

De ce Israelul este cea mai bună dintre națiunile lumii, în ciuda tuturor acuzațiilor care au fost emise împotriva acestei țări. Este util să cunoști și să apreciezi unitatea israelienilor și dorința lor de a face parte din familia națiunilor.

- Nu cunosc nicio altă națiune de pe pământ care, de la înființare, acum 75 de ani, a trebuit să sacrifice 25.000 de soldați pentru a-și asigura existența.

- Nu cunosc nicio altă națiune pe pământ fără granițe recunoscute.

- Nu cunosc o altă națiune pe pământ a cărei populație a trăit sub stres emoțional constant încă de la înființare.

- Nu cunosc o altă națiune pe pământ care să fie în permanență în pericol să fie șters de pe hartă.

- Nu cunosc nicio altă națiune pe pământ care să fie amenințată cu boicoturi de la nord la sudul planetei.

- Nu cunosc o altă națiune de pe pământ care să fi câștigat toate războaiele forțate asupra ei, fără să obțină un armistițiu care să-i fie convenabil.

- Nu cunosc nicio altă națiune de pe pământ care să ofere inamicul său apă, electricitate, hrană și îngrijiri medicale.

- Nu cunosc o altă națiune de pe pământ în care se rostesc cuvinte lipsite de respect și jignitoare în timpul vizitelor oficiale.

Dar nici nu cunosc nicio altă națiune de pe pământ care să fi înregistrat atâtea minuni într-un timp atât de scurt.

Imaginați-vă un evreu gol și fără apărare în fața incineratoarelor și un oficial nazist care era sigur că va scăpa Europa de „cancerul evreiesc”.

- Își poate imagina acest evreu că 75 de ani mai târziu, alți evrei vor zbura cu avioane F-16 pe cerul Israelului și deasupra Auschwitzului?

Poate acest evreu să-și imagineze că populația Israelului de astăzi va fi de zece ori mai mare decât în 1948, anul înființării statului?

- Își poate imagina acest evreu că în Israel suntem mult mai fericiți decât în multe țări europene?

- Își poate imagina acest evreu că Israelul are cea mai mare producție de publicații științifice pe cap de locuitor din lume, și a cărei academie produce mai multe documente științifice pe cap de locuitor decât oriunde altundeva în lume?

- Poate acest evreu să-și imagineze că Israelul are cel mai mare număr de campioni de șah pe cap de locuitor din orice oraș din

- Poate acest evreu să-și imagineze că Israelul este națiunea cu cea mai mare rată de diplome și populație universitară din lume?

- Își poate imagina acest evreu că Israelul este țara în care, raportat la populația sa, există cel mai mare număr de „start-up-uri” din lume?

- Poate acest evreu să-și imagineze că Israelul este țara cu cel mai mare procent de calculatoare casnice din lume pe cap de locuitor?

- Își poate imagina acest evreu că Israelul este țara care a absorbit cel mai mare număr de imigranți în ultimii cincizeci de ani?

Din păcate, nu veți găsi această știre în mass-media, pentru că nu se potrivește stereotipului care condamnă Israelul ca ocupant colonialist sionist. În conștiința lumii, cuvântul „Israel” trebuie echivalat cu un agresor.

Dar statul evreu, în ciuda mass-mediei ostile față de el și a politicienilor cărora nu le lipsește cinismul față de el, dovedește că este capabil să ofere tot ce are mai bun în folosul umanității. Teroriștii și susținătorii lor din întreaga lume disprețuiesc Israelul pentru că este o lumină pentru națiunile care în această parte a lumii sunt un ocean de ignoranță.

Din Ziarul italian „Il Foglio”.

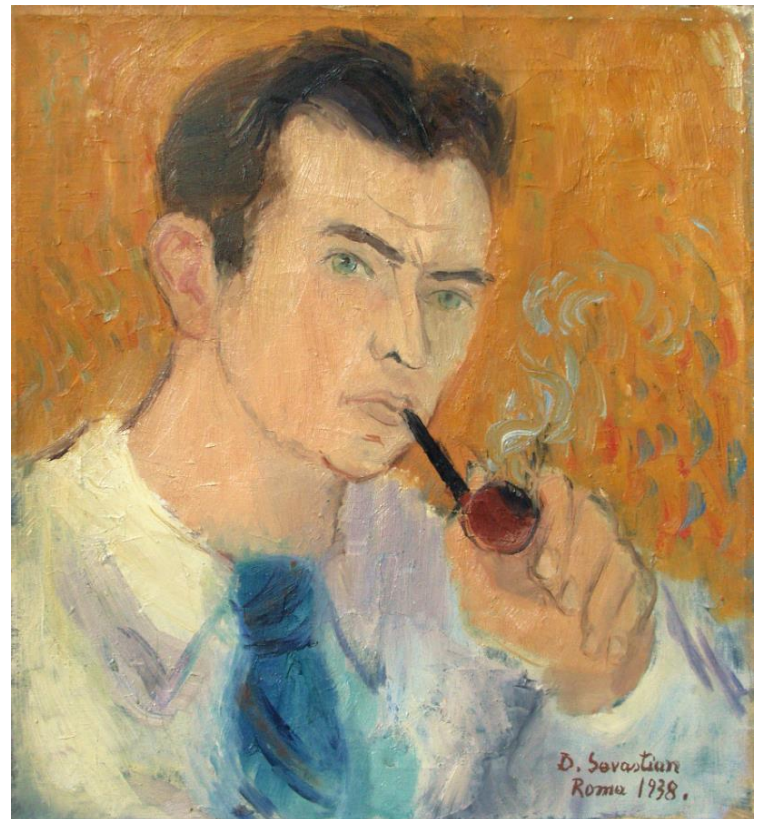

**Vladimir Bulat
Despre Dumitru Sevatian**

115 ani scurși de la nașterea, la tulcea, a pictorului Dumitru Sevatian(ov), care era, se pare, o strălucită prezență a artei românești interbelice (bibliografia epocii îl arată ca un artist de mare potențial), care a participat la saloanele oficiale între anii 1932-1937, după care a plecat cu o bursă de doi ani la Roma, de unde s-a întors în 1939; iar în 1940 se stabilește în Chișinăul cotoșit de armata sovietică, unde parcurge o perioadă de 16 ani, pînă în 1956, cînd moare subit, și rămîne astfel marea enigmă a artei românești, o neîmplinire creatoare, care s-a întrerupt după 48 de ani pămîntești, la Chișinău, unde este și înmormîntat!

O iubire neîmpărtășită pînă la urmă față de o artistă locală, pe care a cunoscut-o la București, l-a împins în gura lupului, în urss, și unde nu s-a adaptat niciodată, lucru care se vede cît se poate de grăitor din cele patru picturi lucrate în ultimii doi de viață, în 1955-1956, picturi pe care le-am văzut la [Muzeul Național de Artă al Moldovei](#), într-o expoziție cu cupluri de artiști, organizată în vara lui 2022, iar lucrările lui dimitru sevatian(ov) apăreau alături de cele ale pictoriței anei baranovici (1903-2002), cea care i-a fost soție în scurtul episod sovietic al creației și vieții sale...partea psihologică a vieții sale, cea a lui dimitru sevatian(ov) nu a fost încă niciodată cercetată, nici deslușită cu puterea persuasiunii necesară de a înțelege cu adevărat destinul unui artist.

foto: [Ochiul de veghe](#)

**Carte de aforisme și panseuri recent
apărută la Editura Minela din
București 2023 - Petarde existențiale.**

George Vigdor

1. M-am hotărât - sunt decis: a fi sau a nu fi!
2. Din nefericire, libidoul trece mult mai repede decât viața...
3. Prietenele nevestei îmi sunt cumva prietene și mie. Mai mult n-am riscat!
4. Fie că vorbesc sau tac, eu sunt aproape întotdeauna plecat de acasă...
5. După absolvirea Politehnicii am devenit stagiar în poligamie.
6. Ani de zile am stat. Am lucrat la stat și n-am cugetat.

7. Autocritica rezidă în voluptatea de a suporta propria flegmă existențială în plin obraz.

8. De când am expirat la femei sunt mai inspirat la scris.

9. Eu am rezolvat-o cu austeritatea: sunt atât de dolofan că la mine nu mai merge cu strânsul curelei. Nu mai găsesc nici o curea pe măsură.

10. Am devenit un om cu idei. De la o vreme cred doar în idei și nu în oameni. 11. Am vrut să fiu tobă de carte. Acum, înainte de bătrânețe, nu am nici tobă, nici parte.

12. Ea era rea de muscă și eu eram rău cu musca...

13. Toată viața am consumat rahat. Servit gratuit la popota destinului.

14. De la o vreme dau din colț în colț. Nici măcar cele patru colțuri nu-mi sunt de ajuns la cât sunt de colțuros.

15. Mereu încerc să fiu catâr, ca să-mi fentez propria măgărie.

16. Când trec prin oraș pe lângă o bancă, trec mai departe, nu e pentru mine....

17. Mă plimbam așa aiurea, haihui și nu mă puteam hotărî în ce direcție să o iau: spre hai sau spre hui...

18. N-am de gând să înnebunesc, nu carecumva să devin normal!

19. Pentru mine, întotdeauna biblioteca a fost sanctuarul celor mai elevate bucurii estetice și intelectuale. Acolo veneau cele mai frumoase studente din centrul universitar, cu care după ce împărțăseam împreună culmile spiritualității, ne refugiam pe tărâmul fermecat al afectivității.

20. Tot mi se spune să pun osul la treabă, dar nu vrea mușchii mei...

21. Preferabil să dau din colț în colț decât să dau colțul!

22. Când sunt prozac, proza moare de la sine.

23. Efortul supraomenesc de a înțelege profund diferența dintre morfologie și sintaxă îmi provoacă acute insomnii și cumplite zbateri existențiale.

24. Instalată în provizoriu și nesemnificativ am ratat întâlnirea de grație cu esența și eternitatea.

25. Limita difuză dintre bine și rău reprezintă superba schizofrenie existențială.

26. Eu fac mereu toate greșelile pe care le

cunosc, dar uneori îmi pun imaginația la bătaie și mă autodepășesc...

27. Cele mai năstrușnice gânduri îmi vin extravilan. E minunat să te dai în stambă extramuros, dar mai ales în deplasare.

28. Dumnezeu a îmbătrânit și nici eu nu mă simt prea bine.

29. Eu nu mai notez, nu mai glosez, nu mai votez, nu mai boicotez, doar juizez... 30. Acasă nici că-mi pasă, sunt chiar șef de plasă.

31. Prefer să mă duc la apel decât la rapel. Voi fi prezent la apelul celui de Sus sau al celui de jos, dar niciodată la rapelul impus.

32. Când văd multe cărți laolaltă într-o librărie sau bibliotecă, constat cum mi se aprofundează lacunele. Mă doare timpul irosit, adică cel necitit.

33. Nu-i chiar așa de rău să fii bătrân și impotent, măcar scapi de o mare grijă și chiar belea.

34. Ori de câte ori mi se pare că deslușesc lumina de la capătul tunelului, realizez deznădăjduit că de fapt ea este plăpânda mea lumină interioară, care încearcă ezitant sămi indice calea spre absolut.

35. Între angoasa paginii albe, virgine și stresul paginii scrise, finite, rămâne doar resemnarea încremenită în fața destinului.

36. Am tot mai puține șanse să fiu de acord cu cineva, deoarece nu reușesc aproape niciodată să fiu de acord cu mine însumi.

**

Dan Romașcanu a scris o frumoasă recenzie a filmului **”Babette's Feast”**. Cum afecțiunea mea pentru film rămâne nealterată după toți anii care s-au scurs, și cum problemele pe care vreau să le abordez nu sunt de natură cinematografică, consider mai potrivit să postez cele de față separat, și nu drept comentariu la recenzia sa. Una din ideile care mi s-au părut mie remarcabile este cea a dependenței artistului de public. Babette (ca și, într-o oarecare măsură, cea mai tânără dintre angajatoarele sale), e fără îndoială o artistă frustrată, nevoită, după o perioadă de glorie ca bucătăreasă la un restaurant vestit de la Paris, să-și refuleze talentele într-un sat din Danemarca într-o comunitate de oameni simpli, nesofisticați, și pe deasupra și puritani. După un câștig neașteptat al unei sume mari la Lotto, Babette s-ar putea întoarce la Paris. Ea preferă însă să facă un ”Dar al Magilor” și, cu banii câștigați, să ofere micii comunități în care a trăit în ultimii ani un festin parizian.

Babette își asumă un risc enorm. Vor putea sârmanii danezi să aprecieze ceea ce au în față? Chiar și domnișoara cultă la care lucrează este speriată și are coșmaruri provocate de ingredientele importate de Babette: broaște țestoase, capete de porci... care-i sugerează vrăjitoria, și pe bună dreptate, căci orice artă are, mai întotdeauna, un element demonic... drept care simte obligația morală să-i îndrume pe membrii comunității să mănânce, din caritate pentru Babette, dar să nu dedice niciun gând bucatelor și actului ingestiei. Ce s-ar fi întâmplat dacă la festinul respectiv

nu ar fi participat și un general care se familiarizase la Paris cu deliciile gastronomiei și pe care-l cuprinde o emoție profundă când recunoaște niște creații de vârf pe care le gustase la un restaurant frecventat de cei care și-o puteau permite: consommé de tortue, cailles en sarcophage... Reverența cu care le degustă se dovedește molipsitoare, iar poveștile sale despre bucatele cu pricina le sună comesenilor ca niște predici... Masa are un succes imens, inimile se deschid, deliciile trupului, în loc să ducă la pierzanie, creează iluzia unei elevări spirituale, iluzia unei iubiri și a unei comuniuni care poate transcende realul...

Și o vedem pe Babette, în momentul ei de glorie, după ce trudise și se implicase în absolut toate aspectele pregătirii și servirii acestei mese - o vedem șezând într-o poziție neelegantă pe un taburet jos în fața sobei, cu sudoarea curgându-i pe față...

Deznodământul e previzibil, Babette nu se va întoarce la Paris, ci va rămâne, de voie sau de nevoie, între oamenii de care s-a atașat. Poate, în străfunduri, lui Babette îi era teamă s-o ia de la capăt. Confirmarea mitului ei - nu numai al creațiilor ei - dar și al ei propriu - pare să fie suficientă și spectatorul îi dorește să-i ajungă pentru restul vieții...

Dar ce s-ar fi întâmplat dacă generalul nu s-ar fi aflat acolo? Căci nu mai puțin decât câștigul la Lotto, prezența generalului e un element-cheie. Comesenii vor fi mâncat fără să știe și fără să vrea să știe ce mănâncă... Ceea ce mă duce la cărțile, la muzica, la tablourile pe care am făcut eforturi să le citesc, să le ascult, să le văd... Pe cele mai multe mi le-au recomandat alții, am auzit, am citit despre ele... Și Mona Lisa la Louvre, și Lăptăreasa lui Vermeer din Rijksmuseum ar

trece poate neobservate dacă nu s-ar fi scris atâta despre ele și nu ar exista veșnic o coadă în fața lor...

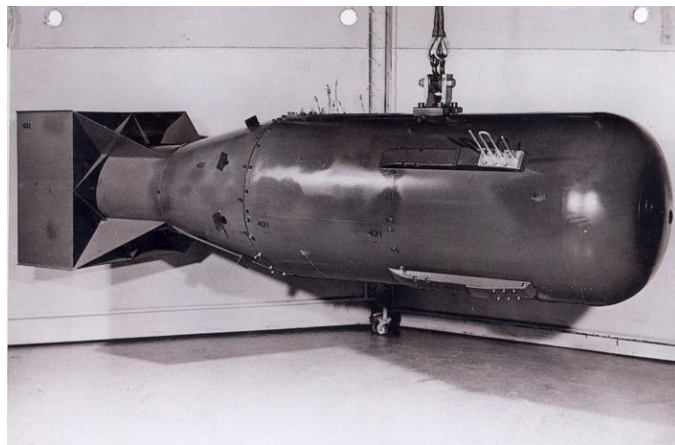
Îmi amintesc cum, urcând scările la Palazzo Barberini la Roma, mi-au dat lacrimile când am picat pe neașteptate peste un portret faimos al lui Rafael. Plină de emoție, am exclamat: *"La Bella Fornarina"*. Un domn m-a auzit și mi-a spus că s-ar părea că acesta nu este originalul, ci o copie de Guido Reni... Despre Frumoasa Făinăreasă, la Bella Fornarina, auzisem pentru prima oară într-un cântec vechi pe nume Chitarra romana (interpretat de Connie Francis), cântec care nu e numai culmea sentimentalismului, dar are și tangențe cu fascismul lui Mussolini... Aprecierea artei, la fel ca și creația, se trage de multe ori din surse dubioase și, adeseori, pernicioase. Transcenderea vulgarului și a perniciosului în artă autentică și în apreciere autentică e una din cele mai puternice experiențe. Dar discernerea și conștiința vulgarului și perniciosului nu e mai puțin importantă – sau interesantă.

Notă

Filmul are și un substrat filozofic. El subliniază importanța biasului cultural în aprecierea unei opere de artă. Tăranii aceia bigoți habar nu aveau de estetica și sofisticarea mesei oferite. Ei nu se entuziasmează de calitate ci discută despre teologie și necazurile satului cu care erau obișnuiți. Extaza vine de la acel ofițer bon vivant, care trecuse prin cosmopolitul Paris, unde se delectase copios și acum percepe stupefiat culinaria sofisticată a marelui oraș adusă într-un sat danez habotnic și ignorant. Numai el era pregătit să aprecieze masa delicată, armonios orchestrată de Babette care demonstrează că fără o

pregătire inițială arta de orice fel nu are niciun efect sau ecou. NR- AG

Ce legătură există între bomba atomică și Gaza?

Toată lumea a auzit de bombele atomice de la Hiroshima și Nagasaki. Dar -în mod ciudat- astăzi se blamează utilizarea lor. Și doritorii de pace acuză politicienii și generalii care au dat ordinul. Ba și piloții care au lansat bombele. Nu vreau să intru în polemică pe tema necesității bombei. E de menționat că atunci un singur stat deținea arma (deci, nu se putea ajunge la un război atomic, și, deci, la distrugerea totală a planetei) și că nu era chiar așa de performantă pe cât se crede. În nici un caz, nu ca cele de azi, mult mai distructive. Pentru exemplificare, e de aflat că în mai 1945, SUA au bombardat Tokio cu un val de bombardiere clasice, ce au utilizat și bombe incendiare. Distrugerile provocate (și victimele umane) au fost mai mari decât la bombardamentul atomic de la Hiroshima. Dar puțini știu acest lucru. Singura diferență e că la Hiroshima a fost doar un avion purtător de bombe, în timp ce la Tokio au fost câteva regimente. Și totuși, cine și de ce a socotit necesar atacul? Militarii au cerut președintelui atacul nuclear, pentru că erau terorizați. Nu de rezistența japoneză. Mass-media americană era extrem de incisivă și cerea socoteală pentru fiecare soldat

american ucis în război. După Iwo Jima și Okinawa, generalii erau sătui de acuze. Și cereri de trimitere în judecată. Mass-media pur și simplu nu înțelegea ce se întâmpla și cum luptau japonezii. La aflarea unor știri din Japonia, că se pregătesc de o rezistență totală, generalii nu au mai ezitat. (Desigur, știți că a fost o cacialma. SUA făcuse o primă șarjă de 3 bombe atomice. Prima a fost detonată în deșert, pentru a experimenta sistemul.

A doua la Hiroshima și ultima la Nagasaki. Dacă japonezii nu capitulau, nu puteau face alte bombe decât după 6 luni.) Lasind la o parte bombardamentul nuclear, azi, vedem că și în cazul Israelului, mass-media joacă un rol asemănător, presind pe oamenii politici. Este o presiune mult mai mare, căci între timp mass-media și-a întărit eficiența. Subordonarea mass-mediei “progresiștilor”, face ca ideile acestora să devină obligatorii pentru toată lumea. Dacă nu te subordonezi, nu ești corect politic, devii un fel de paria. Izolat și evitat de toți. O fi bine? Nu cumva acest model a fost utilizat de fasciști și comuniști? De ce persistă, mai ales în țări care se laudă cu sistemul lor democrat? Lucrurile sunt nu doar odioase, ci și ridicole. S-a ajuns ca de grija unui ostatic, polițiile să nu poată face nimic împotriva agresorului. Dacă pățește ceva ostaticul, cei care au condus operațiunea vor avea de suferit. (?!!!) Nici un răspuns violent nu mai este acceptat, nici dacă e provocat. Nimic! În acest mod, toți teroriștii au înțeles că trebuie să ia ostatici, ca să fie feriți de măsuri coercitive dure. Și, în general, sunt. Pentru că nici un factor de decizie nu vrea să fie încondeiat că se opune lozincilor corectitudinii politice. Ar însemna eliminarea sa din funcții de conducere. În acest fel, teroriștii și interlopii controlează lumea. Același lucru s-a întâmplat și în Israel. Hamas a atacat neprovocat, a ucis în jur de 1000 de evrei și turiști. Mulți copii, multe femei. Toți oamenii civili, neînarmați. Temindu-se de represalii, au luat

un mare număr de ostatici. În clipa în care IDF a pornit războiul, au început să urle că sunt omoriti ostatici.(?!!!) (Din păcate 3 au fost omoriti în cursul luptelor. Dar câți ostatici au fost omoriti de palestinieni? De ăia nu zice nimeni nimic. Doar cei trei sunt pe paginile ziarelor...). Circul cel mai mare, nu a fost însă cu ostatici, ci cu populația pașnică palestiniană. Deși au fost preveniți în repetate rânduri că vor fi atacați, mulți nu au plecat. Unii ținuți cu forța (amenințări) de Hamas. Ca scuturi vii, împotriva IDF. Desigur, populația pașnică nu trebuie să sufere. Dar vinovații nu sunt cei din IDF, ci Hamas, care-i ține forțat. Și unii dintre civili... sunt fanatici. Susțin Hamas și terorismul împotriva evreilor. Pentru ei, atacul inițial împotriva cetățenilor israelieni a fost bun, necesar.-?!!!- Păi ce fel de cetățeni pașnici sunt ăștia, care susțin Hamas? Cred că mass-media trebuie să-și revizuiască ideile și acuzele. Bine, nu am pretenția asta la cei plătiți -într-o formă sau alta- de statele ce se declară pe față anti-occidentale. Dar trebuie să existe un rubicon jurnalistic, ca cititorii să știe cine și ce spune. În clipa în care toate ziarele sunt pe aceeași lungime de undă, lucrurile sunt în ceață. Nu se mai știe ce e bun și ce e rău. Și ăsta e lucrul cel mai rău, căci alții vor folosi greșelile presei zise libere. Și politicienii nu vor avea curaj să se opună unor idei greșite. Nu mass-media trebuie să declare ce e bun și ce e rău. Politicienii! Politicienii răspund în fața electoratului, politicienii sunt împuterniciți de populație, politicienii pierd sau câștigă alegerile. Nu mass-media, plătită pentru articolele publicate! Personal, susțin IDF (nu un politician sau altul) în misiunea sa. (Rețineți, am ginerele palestinian. Și el e de aceeași părere. Extremismul, terorismul nu poate fi eradicat fără măsuri dure.) Desigur, cel mai bine este să fie pace în zonă. Dar soluții multe, nici una acceptată de extremiști. Oare de ce?

Mircea Munteanu, zis Mongolul

Samuraiul aparent dur și crud are un suflet poetic. Înainte de cultul florilor de cireș, pe timpul dinastiei Edo apare bonsaiul, această distorsiune culturală, despre care **Sei Shonagon** scrie:

*"e greu să scrii poezie
dar și mai greu e să crești un bonsai"*

Planta japoneză nu simte durerea: ea o arata explicit. Un pom pitic chinuit de un om e un simbol al dominației speciei superioare. Dar pe creanga evoluției cine este samuraiul? Iată o definiție posibilă:

*Samuraiul este un romantic care își oferă
moartea cu beatitudine.*

*El bea zi de zi medicamentul morții
de care nu se teme, ba chiar o caută...*

Un samurai este deci un poet războinic. Înainte de a se sinucide pentru vina înfrângerii, comițând harakiri, scrie un poem. Are dreptul la 5 rânduri simple cu care să descrie morala existenței sale umile.

Comentatorul Kenzaburo ne învață că filosofia samurailor se rezumă prin șase mișcări diferite ale sabiei:

- onoare
- politețe
- devotament
- îndrăzneală
- simplitate
- precizia execuției

În altă legendă, Tashiro trebuie să se sinucidă când i-a murit stăpânul. În loc să o facă, se retrage, devine hikikomori și

concepe etica samuraiului profet. El va disprețui ispitele vieții și viața în sine. Moartea este triumful asupra prostiei și a vinei de a te naște. Mishima găsește un vechi cod al samurailor care începe așa:

*"Floarea care a răsărit după iarna își
arata petalele"*

căruia s-a aciuiat după lungi peregrinări. Textul preferat la curtea aristocratului un observator atent va găsi suferința iernii concentrată în explozia primăverii. Dar ce războinici în istoria planetei admiră natura și frumusețea? Nu distrugerea este scopul omului înarmat? Extremele existenței sunt distilate, samuraiul nu simte frig sau căldură, zăpadă, arșița, îi sunt străine, e gata mereu de acțiune, sabia sa fiind o extensie a mâinii. O singură mișcare scurtă de braț duce la moartea adversarului. Care cade inevitabil pe spate, cu fața spre cer, într-o grimasă surprinsă de spectatorul uluit la privirea spiritului eliberat. În aceste lupte nu există răniți. Conceptul de samurai este extrem în execuție. Nu există milă, nici negociere. Lupta e scurtă câtdouă bătăi de cord și un țipăt nearticulat, gutural.

Soldatul japonez Mifune se dă în vânt să moară, își face datoria sa după ritualul dinastiei sale. Model îi este stăpânul regional, shogunul, la curtea este cel despre izolare sau retragere:

*Mă retrag, spune shogunul trist, fără
prietenii sunt o mașină solitară
un manechin cu o sabie ridicată.*

La fel cum și kamikaze (în traducere: vânt sacru) sunt solitari piloți de război care se strivesc cu avionul armatei imperiale în navele americane ostile.

Lumea modernă e lipsită de epic, filmele japoneze sunt dure ca și lumina care cerne ploaia, am văzut niște țărani care dansează în rafale de vânt și lapoviță, fără muzică, e un dans al disperării existențialiste în lanul de orez, o expresie a lipsei oricărei speranțe. Unde trăiesc samurarii? În casa celui servit, care e minimalistă în obiecte, cu paravane glisante, rogojini, foarte puțină culoare, pereți de perfectă transparență sonoră, pe acoperiș olane, așezate peste grinzi de lemn. Cu felinare palide clătinate de vânturi permanente peste poteci veșnic umede. Viața se petrece pe podea, în genunchi gheișa servește ceaiul, în cupe cât căușul palmei, oferite în ordine ierarhică, de la stăpân la ultimul sclav care așteaptă cu capul aplecat în semn de supunerenecondiționată. Nu se vorbește, e o nepolitețe nescuzabilă să te adresezi cuiva fără permisiune. Cu excepția gheișei în kimono, alte femei nu au acces la adunarea tăcută. Privirile sunt elocvente, multe mesaje trec de la ochi la ochi, fără grimase.

*gheișa albă
fața ei nemișcată
pași animați...*

Poeții, singurii, pot improviza la cerere, rime sau muzică. În general subiectul deplânge acțiuni sau întâlniri care nu au loc. Nu există hedonism în textele vechi ci efortul descriptiv al durerii sau refuzul iubirii:

*plumb
pe plajă la Osaka
eu fierb cum fierbe apa
și tu nu vii...*

Va urma cina care este o succesiune de farfurioare cu orez, pește, fructe uscate frunze de cireș, un fel principal este văzut ca o vulgaritate culinară. Este aici o artă a efemerului iar sakeul servit cald adăugă note vesele ritualului devenit mai relaxat spre finalul mesei modeste. Un samurai beat sau un poet visător merită același respect.

Extrem de rar samuraiul se îndrăgostește. El căuta o femeie puternică, dominantă care nu există în realitate. În literatura lui Tanizaki se găsesc scrieri pline de erotism și cruzime, iar samuraiul plictisit de normal se amorezează de vrăjitoare care-l distrug în mod plăcut în livada satului. El va reinstaura ordinea vărsând sângele cuiva, doar armele și flamurile pot ostoi neliniștea unei livezi cotropite de vedeniile sale.

E mai bine să te pregătești pentru o încercare, spune Yamamoto, să nu cazi în tumultul ei fără să îți cunoști dușmanii.

Samurarii nu scriu, majoritatea sunt analfabeți. Caligrafia fără sânge le e străină. De multe ori se nasc zâzani despre înțelesul unui text, ideogramele par a proveni din regiunea Ugi, un funcționar descifrează semnele orașului Kyoto, disputa poate dura săptămâni, nimeni nu se grăbește. Lumea și timpul stau pe loc.

Dar ce este un hikikomori? Un refulat, un meseriaș care de secole practică aceiași meserie. Este un om în vacanță de la viață. El trăiește mereu în amânare. E pacifist dar sinucigaș totodată. Unii sunt poeți războinici care detesta banalitatea cotidiană, ei caută să iasă din cochilie reinventând natura:

*Valurile mării
mereu în schimbare de culori
nu cunosc lumina Lunii...*

Alții cad în polemici nesfârșite primăvara, când cireșul înflorește în Japonia. Pesimiștii nu găsesc florile albe niciunde, optimiștii le văd pretutindeni. Națiunea așteaptă cu răsuflarea oprită momentul eclatant, decisiv. Un samurai ar aplauda înflorirea cu o singură mână cealaltă depusă în gardă pe sabie, gata să treacă prin întâmplări sau nu, decizia e a trecătorului, alegem ce revelație culturală ne emoționează, durerea, tradiția sau înnoirea poetică, e o chestiune personală care cere pregătire mentală și aprofundare estetică.

AG

Delia Bodea Jcob

Abisul și iertarea
Tu, iartă-mă copile
Că te-am abandonat.

Orfan de bunătate,
Orfan de omenie,
Te-am legănat cu gloanțe
Cu foc te-am alintat.

Din grotele de monștri
Ți s-au născut poeții.
Cu tonele de spaimă
Și tone de reproșuri,
Din cuibul de noroi
Ți-au spus povestea vieții.

Tu, iartă-mă copile
Că nu am vrut să știu
Și nici n-am vrut să văd,
Că mlaștini de minciună
Ți-s jocul și visarea
Iar ura și-umilința
Sărut de „Noapte bună”.

Tu, iartă-mă copile
Că mi-am întors privirea
Spre zările mărețe
Tivite cu himere.
Din muntele trufiei
Orbită de contraste,
Eu n-am privit în vale
Și n-am văzut pustiul
Cărarilor de spini,
Nici n-am simțit duhoarea
De jale și frustrare.

Din piscul aroganței,
Din cruntă neștiință,
Te-am îndopat cu bani.
Fatală nepăsare,

Sau poate neputință.
Tu, iartă-mă copile
Că te-am abandonat.

Scrisoare către Proust

Dragă Proust,

sunt mai bine de zece ani de când nu ți-am mai scris, fapt ce îl regret te asigur din adâncul inimii și poate că nici azi nu aș fi făcut-o, spre rușinea mea, dacă nu aș fi fost oarecum forțat într-un mod indirect de prietenia, admirația și respectul ce-l nutresc față de persoana și personalitatea domnului Lucien Daudet. Dar să încep mai bine cu mîgală și atenție ceea ce doresc a-ți povesti pentru ca în final să pot îndrăzni a te ruga ceva, după cum vei vedea din lucrurile pe care le vei citi, ele sunt de departe dintre cele mai încâlcite și mai misterioase auzite vreodată și asta fără voia mea.

În vara anului trecut mă aflu cu treburi monahale, cam prin aceeași perioadă cu cea în care-ți scriu, în casa prietenului nostru comun Jean-Yves Tadie. Acolo, sosit cu ceva timp înaintea mea, Daudet. Nu mai e nevoie să-ți spun că niciunul dintre noi nu a observat, în atmosfera mai mult decât primitoare a aceluia cămin cochet, revărsarea timpului spre miezul nopții, până când la un moment dat, Daudet, lăsând paharul de vin pe masă și având o expresie serioasă a feței a început să ne povestească un vis al lui, "special" cum l-a numit și de sub puterea căruia, spre amuzamentul nostru naiv în acel moment, mărturisirea că nu mai găsea scăpare. Iată visul său așa cum ni l-a povestit:

„În fiecare noapte se ridică din pat și noctambul, ca sub exercitarea unor forțe

imposibil de stăpânit, se îndrepta spre biblioteca casei de unde alegea o carte citind la întâmplare din ea. În fiecare seară și în fiecare carte, indiferent de autorul acesteia, nu găsea decât același misterios mesaj: *Sunt Salvador, artist remarcabil al lumii având la purtător o mustață la orele zece și zece și singur nu îmi pot găsi liniștea-n mormânt până nu voi fi ajutat și acceptat de Biserică ca sfânt.* Și visul acesta i se repeta cu obstinație de cel puțin un an și sunt convins că încă i se repetă și acum, bietului Daudet."

Am stat și am cugetat noi apoi, încă câteva ore, după plecarea lui Daudet, eu rămânând și peste noapte să mă bucur de ospitalitatea binecunoscută de altfel a ilustrului nostru prieten Tadie. Dar așteaptă să ascuți până la capăt, pentru că a doua zi dis-de-dimineata, fiecare dintre noi, cu o oarecare rușine și ciudă chiar, aveam să ne împărtășim adevăruri similare despre o experiență identică cu cea a lui Daudet, iscată de un același personaj misterios pe nume Salvador cu a sa mustață ridicată în aer după modelul clasic spaniol la orele zece și zece. Cu alte cuvinte, atât eu cât și Tadie, dar și mulți alții cărora de atunci le-am tot povestit acestea, avem nopțile grozav de neliniștite. Ca o dovadă greu de înlăturat ne stau bibliotecile răvășite în fiecare dintre casele noastre. Însă niciunul dintre noi, indiferent de cunoștințele dobândite ori de relațiile avute nu a putut nici până azi afla sau măcar intui urma vreunui astfel de presupus artist, mort cum o fi el, indiferent cât de mult am încercat și am tot trimis vorbă prin curieri nu numai la noi în țară întrebând dar și peste hotare ... de la Marea cea Mare până la îndepărtații munți Urali.

Acum convins fiind, eu cât și Tadie, de priceperea și tăria ta cât și de înaltul protectorat sub care te afli, dar și din cauză că încercările noastre toate pe la mai marii seniori ai Bisericii s-au dovedit fără succes,

te rugăm din suflet să ne ajuți scriindu-ți *Celui Ilustru și Veșnic* pentru a-L îmbuna și a ne izbăvi, pe noi, păcătoși și nevolnici cum ne aflăm de sub povara cumplitei încercări. Al tău frate în arte și slujitor pe cărarea Domnului,

călugăr franciscan Da Li de Silva
(**Emanuel Pope**)

UMOR

Cugetarile tov. Beatrice Veisman

În doliul național în care ne aflăm, singurele momente mai luminoase, sunt cele în care socializăm cu vecinii în adăpost.

După așa o zi îngrozitoare și liniștea e îngrijorătoare.

Cred că în acest război, în nu prea numerosul popor israelian, există foarte puțini care nu cunosc un mort, un scăpat de la moarte, un rănit, un răpit sau un traumatizat.

Nu o dată v-am spus că mă bucur că n-am nepoți...

Dar în lumea asta înnebunită Pot să vă spun că sunt chiar fericită.

Există atâtea materiale plastice care înlocuiesc sticla, încât, pentru a fi sigur, trebuie să le trântești de podea.

Cunosc mai mult decât una, care face pe nebuna.

Caracterizare: Are 2 mâini aproape stângi, care valorează cât o mână dreaptă, dar un cap drept, care valorează aproape cât 2 capete.

Cred că m-am trezit puțin prea târziu, dar acum am aflat
Că relația cu un josnic te-njosește automat.

Bărbații rămân bărbați și continuă să le placă blondele, până și la vârste înaintate (80-90).

Când se vorbește în jurul tău o limbă cunoscută, dar uitată, îți amintești cuvinte pe care ai uitat că le-ai cunoscut vreodată.

Se pare că cei care văd în jurul lor doar oameni răi și problematici, sunt ei înșisi asemenea oameni.

Cred că creatorul ne-a făcut atât de diferiți, ca să nu ne plictisim.

Cu cât catârul îmbătrânește încăpățânarea se-ntețește.

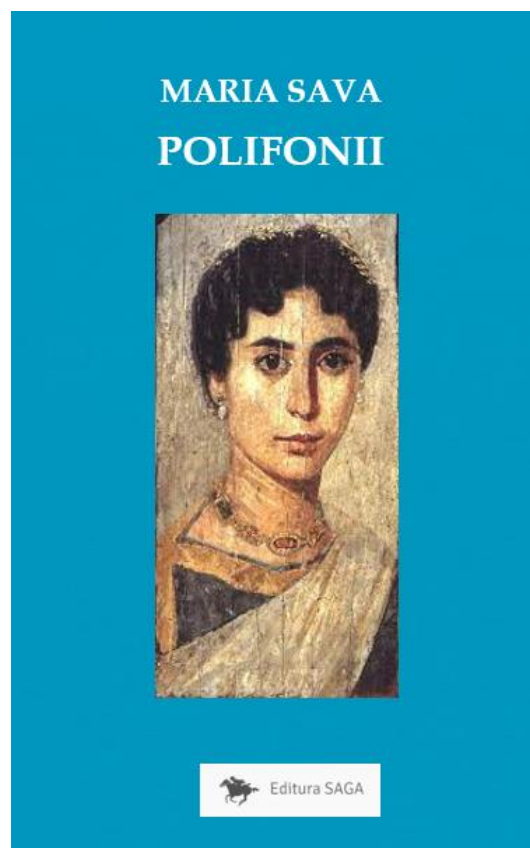
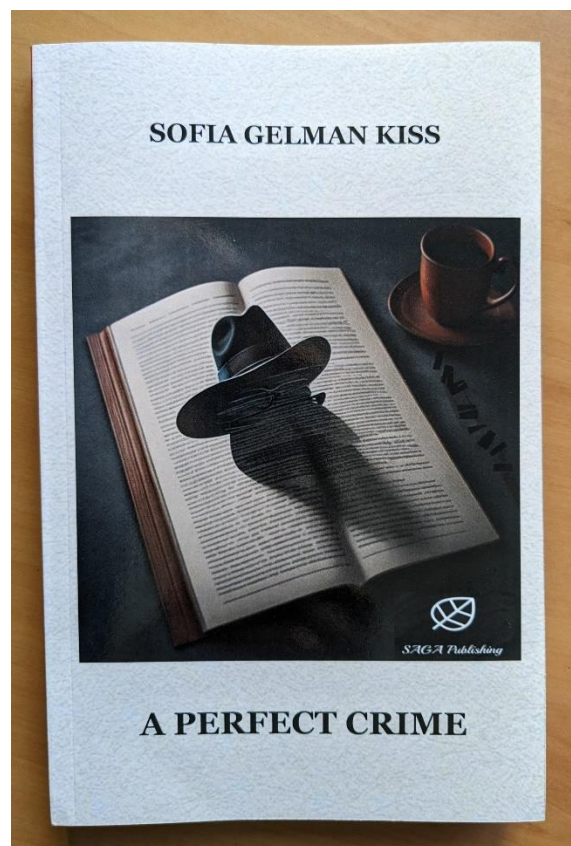
Întrebare: Expresia "ne face de minune" poate avea și sens pozitiv ?

Concluzie : Nu poți să trăiești, fără să îmbătrânești.

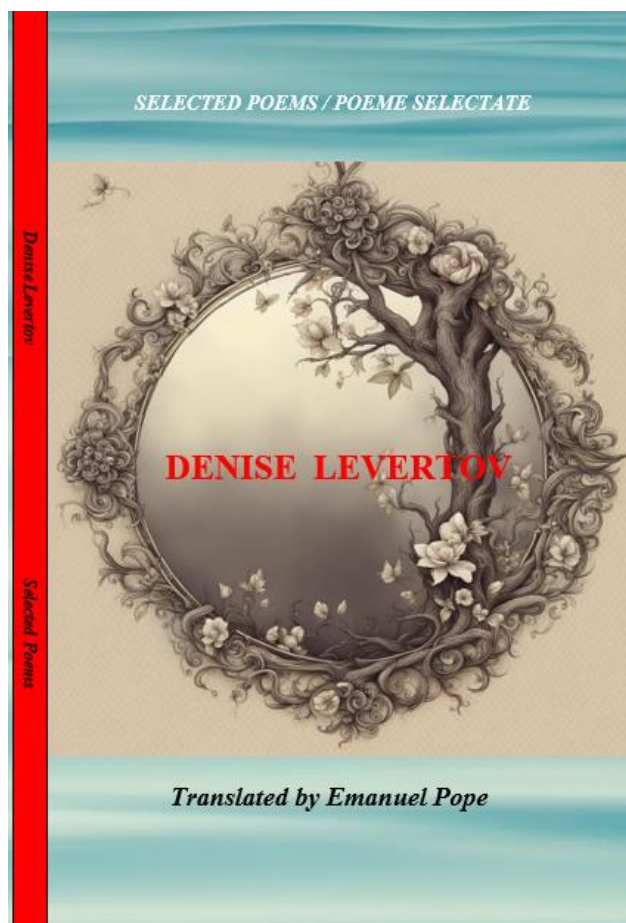
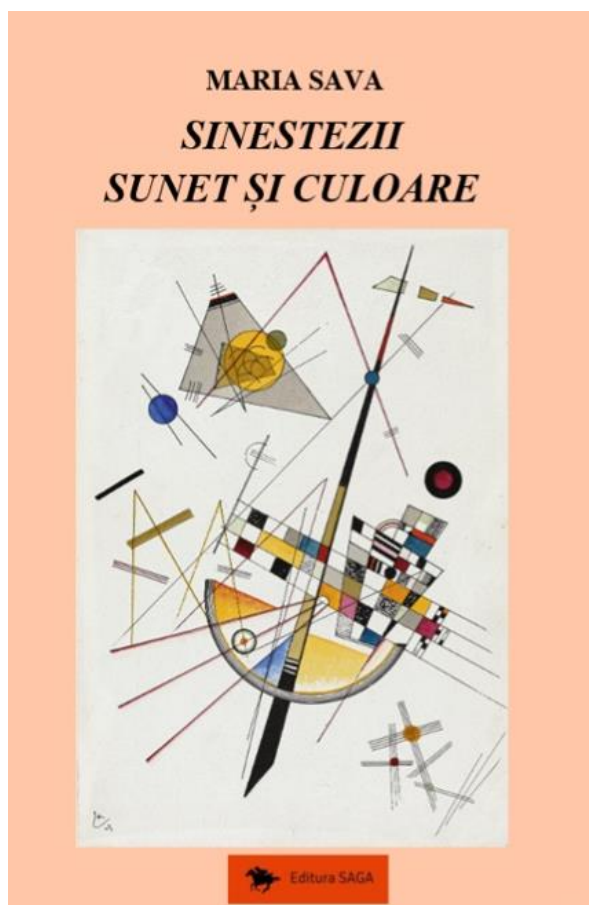
Când unii se poartă execrabil, eu continui să mă port frumos, aceasta fiind metoda mea de educare a adulților.

E minunată această corespondență digitală în cadrul căreia nu ești obligat să răspunzi la comentarii neplăcute ! Te poti mulțumi cu o înjurătură în gând.

Cărți noi la EDITURA SAGA

Editura SAGA a realizat în 2023 editarea și tiparul pentru o **Antologie de Artă plastică și design 2000-2023** care adună lucrări și colecții de valoare ale unor artiști consacrați. 23 de ani în arta plastică nu este un timp suficient pentru dezvoltarea unei noi școli sau a unui curent inovator care schimbă din temelii cursul evolutiv al artei.

Si totuși examinând operele celor care participă la această antologie descoperim nucleul viitorului plastic. As pune în balanță lucrările clasice ale pictorilor tradiționali Schwartz, Manes, Gluzberg, Cojocarul care pot fi găsite în orice muzeu serios din lume. La mijlocul scalei îl vom admira pe Baruch Elron, Arie Lamdan care ne pun în față o lume fantastică, făcută mâini de maestru, dar și o diversificare a subiectelor afectate de vremurile contorsionate pe care le trăim în secolul XXI.

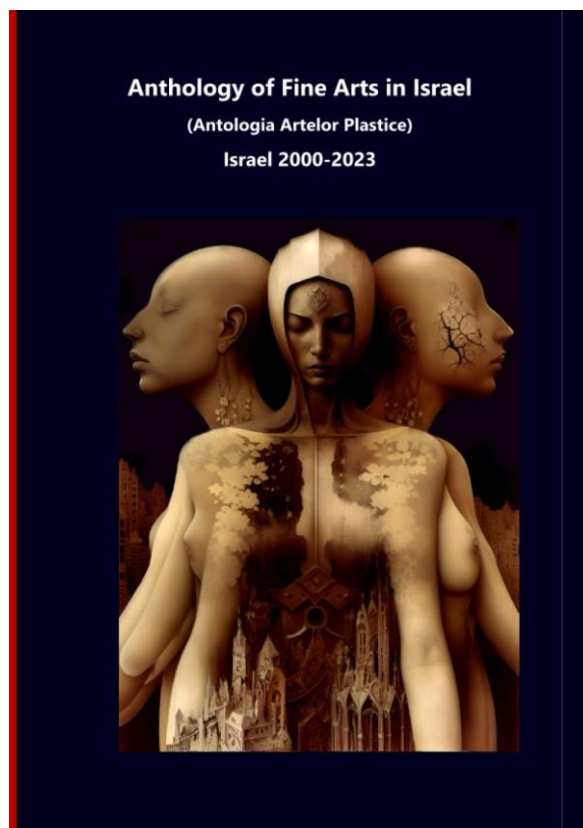
O pictură plină de forță și răzvrătire personală găsim la Beatrice Bernath și la fiul său Yarin Branth. Femeia, autoportretul, introspecția perpetuă, uneori cinică și tăioasă sunt ingredientele care ne fac să admirăm forța acestor lucrări. La extrema opusă descoperim inovatorii Max Tinman, Eduard Almashe și Daniela Toma. Cei trei aleg tehnologia, digitalizarea imaginii dar și folosirea fizicii lăsând ca opera lor să fie creată pe computer, mixată pe ecrane și apoi printată digital. Eduard și Daniela preferă pictura randomală produsă prin aplicare vopselei pe o bază statică sau în mișcare. Vopseaua asculta de legi fizice, gravitație, forțe Coriolis dar și de mecanica fluidelor vâscoase care picură pe pânză, lemn sau carton într-un final controlat de pictor dar total inedit și irepetabil. Mai trebuie pomeniți doi desenatori de forță aflați la antipod. Nahum Sternberg desenează nuduri și portrete cu puține linii și umbre trecând în final munca sa prin softul Photoshop cu care ajustează culori, suprafețe, într-un minimalism extrem al expresiei. La celălalt pol desenatorul Tudor Banuș ne oferă desene extrem de complexe, pline de detalii, satiră și umor, care cer concentrare și un efort suplimentar pentru a capta mesajul de multe ori rezultat prin combinarea informației vizuale. Femei și culoare. Un intens cromatism special, îl găsim la Naomi Fux care participă cu o colecție exclusivă de figuri și siluete feminine bogate - acrylic mixed media ornamentate cu aur, argint, pietre prețioase. Ne va aminti atât de pictura renașterii cât și de cei doi austrieci moderni Egon Schiele și Gustav Klimt. Excepționala colecție de artă a domnului Mircea Greenberg vine să completeze scena artelor

în Israelul modern. Albumul se poate procura pe Amazon.com.

Este și un cadou potrivit celor dragi din Diapora Iată o listă a artiștilor participanților la antologie :

Morris Manes
Silvia Ghinsberg
Baruch Elron
Bella Rosenberg
Victoria Sara Dazin
Peter Gluzberg
Max Tzinman
Mircea Greenberg
Miriam Cojocarul
Arie Lamdan
Shlomo Schwartz
Suly Bornstein Wolff
Nahum Sternberg
Naomi Fuks
Beatrice Bernath
Yarin Branth
Daniela Toma
Almashe Eduard

https://www.amazon.com/Anthology-fine-Arts-Israel-2000-2023/dp/B0CF48S7XN/ref=sr_1_1?keywords=adrian+grauenfels&qid=1702960686&sr=8-1

Marcel Lupu

Concepția

Timp de peste 15 ani a existat o concepție care spunea că pentru liniște în Israel se plătește cu libertatea de muncă în Israel pentru palestinienii din Gaza și Yehuda și Șomron. Așa și a fost, mai mult sau mai puțin.

Potrivit acestei concepții Serviciile de Securitate, Serviciul de Informații, Forțele Armate, au fost adormite de către "concepție". În urmă cu ani a fost jucată o scenetă humoristică, a unui trio israelian, în care se bătea joc de aroganța și siguranța de sine ale acestor servicii.

În scenetă, un zugrav arab din teritoriile ocupate, vorbea cu un prieten din Jordania de la telefonul din biroul Șefului Securității pe care îl zugrăvea!

Vremea a trecut dar vigilența "celor de sus" probabil că a readormit sau self-confidența și-a spus cuvântul.

Fapt cert este că la 7 Octombrie 2023 o hoardă de peste trei mii de palestinieni din Gaza au intrat pe mașini Toyota, motociclete, biciclete (?!), pedestrii(?!) în teritoriul israelian au parcurs kilometri până la kibuțul Beeri și la festivalul de muzică de la Reeim, au căsăpiti 1,144 (dintre care 301 soldați), au răpit 243 de bătrâni, femei, prunci de câteva luni.

Au dansat pe tancuri arse. Au rănit peste 3,000 ființe umane, au violat fetițe, femei gravide și bătrâne!

La noi se sărbătorea Simhat Thora (Bucuria Thorei) și oamenii erau preocupați cu certetarea "lulavului" dacă este după standardele religiei!! Și când e vorba de religie? Nu uitați că din 36 de ministere, 18

ministrii sunt din partide religioase și ultra religioase și care nu au făcut armată! Toate pregătirile Hamasului (chiar și pregătirile de invazie) au fost filmate! Au filmat și atrocitățile comise.

Din filme s-a auzit că în timpul violului strigau: "Allah uAkbar!"

Gurile rele susțin că totul a fost știut, de la soldatele care zi și noapte sunt legate de aparatele de control și spionaj, până la șefii contra spionajului, a securității, a armatei și, desigur, a Primului Ministru Benjamin Nethaniahu!

Dar concepția (a tuturor și mai ales a lui Bibi) era că totul este un joc! Gurile rele mai spun că atâta vreme cât este război Nethaniahu nu trebuie să se prezinte la Tribunal unde este dat în judecată pentru falsuri. Așa să fie?

La mulți ani 2024! Cititorilor, redactorilor,
colaboratorilor, desenatorilor, graficieni, corectori, editori,
secretare, șoferi, manichiuriste, contabili, oameni de pază,
electricieni, mașina de cafea, liftboyul, spionul de la etajul III,
curier, femeia de servicii, Editura SAGA

Scrisori de departe

Se mai încheie un an bogat, cu numere excepționale de **Revista Itaca Dublin** și cu multe cărți valoroase apărute la Itaca Publishing House, șase dintre ultimele în limba engleză, astfel încât pot fi găsite și în librării din Irlanda, cu 9 Întâlniri Itaca - Dublin minunate, la care au fost invitați scriitori, critici literari, artiști vizuali, actori, dansatori și muzicieni cunoscuți sau în curs de, din Irlanda și din alte țări europene, chiar și România, lucru pentru care vă suntem recunoscători tuturor celor ce ne-ați fost alături și ați făcut posibile toate acestea, iar acum nu avem decât un singur gând pentru voi: să iubiți și să fiți iubiți, să aveți parte de sărbători minunate alături de cei dragi vouă, iar Anul Nou ce stă să vină să vă aducă alte și frumoase realizări artistice, pentru că viața fără artă, în orice domeniu s-ar manifesta ea, ar fi un lucru mărunț, pe care nici măcar nu poți să-l socotești la sfârșit de an.

La mulți ani! Doria & Viorel

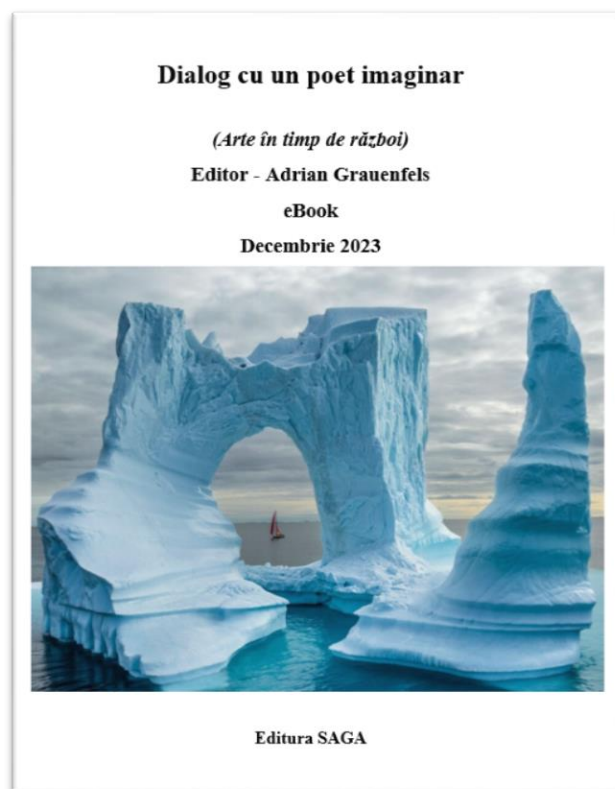
***

Dialog cu un poet imaginar

Participă:

Mircea Paul Goreniciu
Julia Dragomir
Dorrina Sisu
Delia Bodea Jacob
Angela Furtună
MacKnight Black & AG
Lisa Sewell
Elizabeth Alexander
Sylvia Legris & AG
Wisława Szymborska
Anath Hanit
Menachem M. Falek
Veronica Pavel Lerner

Alfred Poplingher
Adina Rosenkranz - Herscovici
Liviu Antonesei
Beatrice Bernath
Andreea Tănase
Yehuda Amihai
Ion Cuzuioac
Caleb Femi
Daniel Marian
Robert Layzer
Joshua Weiner
Victoria Sara Dazin
Ștefan Dumitrescu
Denise Levertov
Valentina Teclici
Jose Manosalvas
Julia Henriette Kakucs
Elsa Dorval Tofan
Beatrice Bernath
Anca Hirschpek
Marcel Lupu
Adrian Grauenfels
Emanuel Pope

SAGA PUBLISHING – Editura SAGA ISRAEL

Edităm și tipărim cărți, albume de artă, traduceri, broșuri și albume comemorative pentru cei căzuți în genocidul din 7 oct 2023.

Toate detaliile – gadrian40@gmail.com – tel **0545 75 1946**

*

We edit and print books, art albums, translations, booklets and commemorative albums for those who fell in the genocide of 7th Oct 2023. All details - gadrian40@gmail.com - tel **0545 75 1946**

*

SAGA PUBLISHING - Maison d'édition SAGA ISRAEL

Nous publions et imprimons des livres, des livres d'art, des traductions, des brochures et des albums commémoratifs pour ceux qui sont tombés dans le génocide du 7 octobre 2023.

Tous les détails - gadrian40@gmail.com - tel **0545 75 1946**

